

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Liber Secundus. De prima Janseniana ut fulgurita [et]c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

LIBER SECUNDUS

De primâ Jansenianâ ut fulgurita seu ab Apostolicâ Sede damnata.

DEgeneres à Cornelii Jansenii Illustrissimi Iprensis Antistitis erga Sedem Apostolicam subjectione ac devotione discipulos, iniquos damnatæ Pentados ejus vindices, *iniquitatis filios, malorum zizaniorum in agro Dominico Seminatores, Ecclesiæ Catholicæ perturbatores, turpissimi Schismatis Authores*, imò Jansenianæ hæreseos Defensores ab Urbe, ab ipsa Petri Sede Africanum Tribunal jugiter appellantes, non æquis oculis Africanus ille Phœbus aspexit; sed, ut olim Anguem Britannicum Romam pepulit, inde Rescripta objiciens, quibuscum (causâ finitâ) errorem oportuit esse finitum. Admisit, sicut & olim in gratiis cum pervicacibus gestum legitur, ad tribunal licet incompetens ab Apostolicâ sede appellantes, meritòque ad Apostolicum remittit judicium, quos sub doctrinæ suæ phalerâ videt suffugium quaeritare, cum quibus nihil vult habere commune. Iniquè appellantes quos ipse refutavit remittit
Petri

DE PROPOSITIONE I. 205

Petri acinace, nō respiscant, jugulandos, neque eo titulo purgationi locum dari quod aliquos detestentur errores, nisi damnent suos: quia possunt duo errores sibi esse contrarii, & ideo detestandi, quia ambo contrarii sunt veritati. Sic vicit Manichæos, sic vicit Pelagianos, sic tandem Jansenianos vicit in prima Pentados propositione Augustinus, firmavitque ipsam summorum Pontificum definitionem de quibus dicere potuit in causa Jansenianæ hæresis, quod de Innocentio I. in causa Pelagiana dixerat: *Quid enim potuit vir ille sanctus respondere, nisi quod antiquitus Apostolica sedes, & Romana cum cæteris tenet perseveranter Ecclesia?* Sed quia & litteram & sensum ceu proprium Cornelii Jansenii fœtum ex ejus libro cui titulus: *Augustinus*, pertinacissimè negant excerptum, Romanosque Pontifices secus definientes impietatis ac perjurii arcescunt; modò pro ipsâ damnatæ propositionis justissima damnatione conflictandum reor, ut palam fiat, Apostolicam Cathedram, sicut ab Africani Syderis splendore se non subduxit Augustinum Ipresem perstringendo: ita nec à veritate deviasse de facto Janseniano ac sensu dijudicando, atque damnando. Itaque sit.

L. I. c. ont.
Iul. c. 4.

CA.

206 LIBER SECUNDUS

CAPUT PRIMUM.

*De facto Iansenianæ primæ quoad
Litteram.*

SECTIO PRIMA.

*Prima propositio damnata est è libro Cornelij Iansenij excerpta, non loco suo
dolosè avulsa & exhibita.*

ORatores Episcoporum Galliæ in brevissima quinque propositionum in varios sensus distinctione oblata SS. D. Innocentio Papæ X. primam propositionem Iansenianam ita ponunt. *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentis quas habent vires sunt impossibilia. Deest quoque gratia quâ possibilia fiant.*

Hanc, quia caret disputatione seu commate dixerunt à loco suo dolosè avulsam & exhibitam. Sed esto ita exhibita fuisset, nil mali doli, quod Iansenio officeret, admissum foret, cum in Iansenii sensu propositio librata & iudicata sit, ad quem ab errore vendicandum inaniter à commatis aut disputationibus azylum quæritur. Nam cum Iansenius non absolutam omnimodamque, qualem Manichæi, Calvinistæ, & Lutherani commenti sunt, impossibilitatem adstruxerit; nil juvat commata poni vel intermitteri, parumque interest, illud tò impossibile applices his vocibus: *Secundum præsentis quas habent vires; five conantibus & volentibus*, ut mox patebit.

Pro-

DE PROPOSITIONE. I. 207

Propositio damnata sic sonat: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque gratia, quâ possibilia fiant.*

Editio libri cui titulus: *Augustinus de anno 1640.*

sic exhibet: *esse præcepta quædam quæ hominibus non tantum infidelibus &c. sed fidelibus quoque & justis, Volentibus, conantibus secundum præsentem quas habent vires, sunt impossibilia; deesse quoque gratiam, quâ fiant possibilia.*

*L. 3. de Græ.
Chr. c. 13.
pag 334.*

Arnaldus ita damnatam refert: *Quædam præcepta justis volentibus & conantibus secundum præsentem quas habent vires esse impossibilia deesse quoque illis gratiam quâ possibilia fiant.* Sic tamen fontem damnabilem censet idem Arnaldus, licet alio quam Jansenii sensu. Imò sic Jansenium repræsentat acerrimus ejus vindex Palladius in spongia notarum. V. Propos. pag. 26. Neque de littera scrupolosius agendum concedit, modò subjectum ei sensum innoxium reddat, quod se evicisse autumat dum lucide demonstraverit Jansenium *absolutam impossibilitatem* numquam cum Hæterodoxis asseruisse; ut proinde injuria Perduellium Ecclesiæ classi accenseatur. Sed hoc probando nil profecit contra Ecclesiæ definitionem, utpote quæ Jansenianam non ut veterem, sed ut novam veritati vetustæ inimicam hæresim profligatam voluit.

*Arnaldus in
quæstion.
juris sect. 4.*

Neque propositionem ex cap. 13. excerptam obliterat multifaria, quam admittit Jansenius cap. 15. *possibilitas*, ni velis Palinodiam cecinisse, (quod non admittent propositionis famosæ Patroni) signanter ubi agit de illis qui tantum aliquid gratiæ sunt consecuti; quia possibilitas illa remōtior est, quam ut damnatam possit ab errore vindicare. Proinde inanis est criminatio Panegyristæ Jansenium defensantis, & propositiones

208 LIBER SECUNDUS

pag. 342.

tiones oppositas quinque damnatis oggerentis, dum oppositam primæ seu contrariam excerpit ex cap. 15. libri 3. de gratiâ Christi Salvatoris ubi Jansenius ita differit: *Respondemus præcepta Dei esse homini possibile, seu posse ab homine fieri, & consequenter potest ea homo facere.* Etenim si jam justificatus est, habet Charitatem seu bonam voluntatem, per quam Deum diligere, & consequenter totam legem implere potest: plenitudo enim legis est dilectio, inquit Apostolus. Si autem fidelis quidem, sed nondum justificatus est; habet aliquid bonæ voluntatis quatenus credit: nam ubi est initium fidei est etiam initium bonæ, hoc est pie voluntatis. Per hanc autem potest mundari, potest uberius auxilium invocare, & consequenter rectè pièque vivere.

Si namque hæc possibilitas sat momenti habere visa est Jansenio, ut Præcepta possibile fiant, quomodò se abduci passus est, ut non tantum justis, sed & justis *volentibus & conantibus præcepta servare*, ea dixerit *impossible*, gratiamque subductam, quâ possibile fiant? Anne conantibus volentibusque impossibile duxerit, quod nondum volentibus, imò nondum justificatis esse possibile tam disertè pronuntiavit? Ergò crescente gratiâ, si Diis placet, ipsa præceptorum possibilitas decrevisse censenda erit. Igitur aut Jansenius sui immemor, aut pœnitens extitit, aut possibilitatem cap. 15. ad mitigandum dicti rigorem assertam ut remotam nimis atque insufficientem statuit.

Exertè atque diffusè cap. 13. ex S. Augustino, qui usus fuerat voce *non posse* homines sive justos sive peccatores aliquâ facere, & ideò *petere ut possint*, evictum dare voluit: Primum, esse quædam homini præcepta secundum statum & vires in quibus constitutus est, impossible. Secundum, non adesse semper gratiam, quâ possumus,
hoc

DE PROPOSITIONE I. 209

hoc est, quo eadem illa praecepta implere suffi- pag. 325.
 ciamus tertium hanc impotentiam reperiri & seq.
 non solum in excacatis, obduratis & infideli-
 bus... sed etiam fidelibus & justis, qui & fidem
 Christi & charitatem justitiae suscepērunt. . . Quar-
 tum hanc impossibilitatem fidelibus accidere, non
 tantum quando nolunt praecepta facere: sed etiam
 quando volunt... hanc igitur omnia (concludit)
 plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in
 Sancti Augustini Doctrinā certius ac fundatius;
 quam esse praecepta quaedam quae hominibus, non
 tantum infidelibus, excacatis, obduratis, sed
 fidelibus quoque & justis volentibus, conantibus se-
 cundum praesentes quas habent vires, sunt impossibi-
 lia; deesse quoque gratiam quā fiant possibilia. Hoc pag. 324.
 enim S. Petri exemplo aliisque multis manifestum
 esse, qui tentantur ultra quam possint sustinere. Et
 cap. 19. nihil celebrius in Augustino, quam quos-
 dam à divino adjutorio deserere, etiam justos ex oc-
 cultis judiciis Dei... hanc doctrinam si recte ap- pag. 363.
 prehenderent, statim cererent nihil absurdi
 esse, si talis gratia sufficiens non detur justis. Fun-
 datur hanc doctrina in altero Principio, quo pu-
 tat idem Janlenius, nullam Christi gratiam effectum
 operis ad quem efficiendum voluntati datur, ullā vo- pag. 262.
 luntatis perviciā frustrari, prout docet l. 3.
 de gratiā Christi S. cap. 4. quod Et hanc sufficiens
 gratia juxta doctrinam ejus solidissimam non est alia,
 nec, ut videtur sine errore alia dici potest quam illa pag. 275.
 quae voluntatem facit facere, & in ea operatur velle
 & operari. cap. 5. Hinc fluit Janfeniana illa im-
 possibilitas seu impotentia in justos volentes co-
 nantesque praecepta servare, sed nondum reipsa
 servantes, orare desiderantes, sed nondum quo-
 modò & quantum orandum est revera orantes.
 Prorsus ergo remota & peregrina debet Janse-
 nio

210 LIBER SECUNDUS

nio fuisse potestas illa multo ex capite claudicans quam cap. 15. objecto comminiscitur idem Jansenius.

SECTIO II.

Jansenius stylo propositionis primæ Sacrae Tridentinae Sanctionis temerator esse videtur.

Sess. 6.
cap. 11.

Quamquam inficias eam Jansenianam propositionem Lutherano vel Calviniano Erroneo sensui subjectam, atque in illorum sensu ab Innocentio X. aliisque Pontificibus Apostolicis damnatam, Equidem non video quo jure Jansenius innoxius sit à violatione Tridentinae prohibitionis hujus: *Nemo temerariâ illâ & à Patribus sub Anathemate prohibitâ vace uti: Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia.* Jansenius enim non modo justificatis seu justis, sed etiam justis volentibus & conantibus asserit aliqua præcepta Dei esse impossibilia, deesse quoque gratiam quâ possibilia fiant. Neque obstat additio Jansenii: *secundum præsentem* quas habent vires: Quia equidem impossibilia nuncupat, & impossibilia impossibilitate quæ potestatem auferat, & omnimodam orandi & agendi impotentiam invehat, necessitatemque prævaricandi præcepta inducat; quæ ad eam sufficit impossibilitatem quam Patres Anathemate dignam censuerunt. Neque enim Manicheam solum impossibilitatem peccandique necessitatem exhorruere Patres, sed & eam quam Pelagiani Catholicis objecerunt asserentibus naturam sine gratiæ adjutorio neutiquam sufficere ad mandata Dei servanda. Naturæ quidem quâ tali & se-
gregi

DE PROPOSITIONE I. 211

gregi à gratia impossibile dixit Augustinus bene velle & operari; at homini ad gratiam comparato possibile semper asseruit quia si non possit homo facere, quod jubetur, monetur petere quod non possit. Et si justificatus fuerit, non deserit nisi deseratur, ut pie semper justèque vivatur.

Quod si cum Palladio responderis: interdicta dumtaxat hac Generalis Sectariorum assertio: Præcepta Dei homini justificato esse ad observandum impossibilia:

Respondeo Assertionem hanc non esse generalem. Quid si enim quis omnia præcepta Dei possibilia assereret, excepto uno v. g. non concupisces, ad quod omnes homines obstrictos sub mortali docent Lutherani, nonne & ipse in Tridentinum impingeret? Nullum autem esse impossibile affatim dicta synodus declarat Augustini verba consecrans adoptansque: Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet facere quod possis, & petere quod non possis, & addit: & adjuvat ut possis. Ut indicet non omnem justificato ademptam esse adimplendi potestatem, ut censendus sit incurrisse impossibilitatem.

Vidit id oculatius sapientissimus Arnaldus, qui licet à Jansenio non se plenè dispescat, quod facere nititur, Jansenianam hanc carpit his verbis: Falsum est hominibus justis volentibus & conantibus aliquà Dei præcepta esse impossibilia secundum præsentis vires, & deesse illis gratiam &c. Et alibi ad eandem propositionem: Quod absolute dictum nullaque cum exceptione quamcumque voluntatem complecti potest adeoque sub litterali significatione terminorum, Lutheranorum & Calvinistarum hæresim comprehendit, &c.

Cui licet non assentiar, quod Jansenii verba damnatum ad Calviniarum & Lutheranorum abducatur sensum; equidem non malè judicasse reor

Arnaldus
Dissert. p. 4
art. 13. de
Gratia effic.

In scripto de
questione ju-
ris sect. 4.

212 LIBER SECUNDUS

quod Jansenius à temeraria illa voce in Tridentino prohibita non se elongaverit.

Instat Palladius in spongia suâ : *Non penitus ablatum ab omni Catholicorum usu vocabulum IMPOSSIBILE etiam INTUITU MANDATORUM DEI. Quid enim si quis dicat: NATURÆ VIRIBUS ESSE IMPOSSIBILIA HOMINI PRÆCEPTA DEI, ut post Concilium Tridentinum asseruit magnum Lovaniensis & Duacena Academia Decus Eruditissimus Estius? Quid si quis edicat esse impossibilia servatu sine Gratia Christi? an continuò impinget in Tridentinum? Quæ autem tanta disparitas est inter hæc duo: IMPOSSIBILE EST PRÆCEPTA DEI implere sine Gratia Christi; &, IMPOSSIBILE est quadam Præcepta Dei magna, quæ magnâ & robustâ gratiâ opus habent implere per Gratiâ infirmam, quæ tantas vires non imperit; vel quadam Præcepta Dei magna per vires gratiæ languidas & invalidas sunt servata impossibilia? Attamen hoc est universum quod Jansenius asseveravit.*

Respondeo vocem solam non esse horridam, quia quibusdam nativam.

Sed Periodus ista horridica : *Justificato homini Præcepta sunt impossibilia, & quidem hoc addito: Deest quoque Gratia quâ possibilia fiant.*

*Loco supra
citato.*

Quod propositio ista non sit synonyma cum allatis, observavit Arnaldus ipse. Generatim illa propositio asserit & indefinitè deesse quoque iis justis volentibus & conantibus gratiam, quâ mandata possibilia fiant, quod universè sumptum Calvinî hæresim representat. Sed aliter

Respondeo longè hæc dissidère: *naturæ viribus impossibilia sunt homini præcepta Dei: & justis conantibus & volentibus impossibilia sunt præcepta Dei.* Prima namque impossibilitatem viribus naturæ tribuit rectè, quia hoc Anti-Pelagianum est: secunda præsentî gratiæ, quâ pollet homo, impossi-

DE PROPOSITIONE I. 213

possibilitatem affricat, quæ non convenit. Esto namque conatus & voluntas parva per se non possit, potest tamen saltem cum gratia altera quâ possit petere ut possit. Unde aliud est gratiam parvam bonæ voluntatis aliquid non posse, aliud homini bonâ gratiâ & bonô voluntatis & orationis non posse. Ideoque argumentum illud præoccupat Augustinus; & ex illo Tridentina Synodus subjiciendo: *Petere quod non possis.*

Cum igitur Jansenius non tantum dicat conantibus & volentibus justis præcepta esse *impossibilia* per solum illum conatum parvamque voluntatem; sed nec aliunde habere potestatem orandi quâ voluntas conatusque augeatur; manifestum est ejus propositionem non converti cum allegatis in argumento. Quamquam & negari possit quod homini per vires parvas instructo, qui majoribus indiget auxiliis ad agendum impossibile dici debeat quod non agitur. Negat enim Arnaldus ipse impossibilitatem illam dicens falsum esse deesse gratiam justis illis *Conantibus & volentibus excitantem & sufficientem Thomistico sensu, quæ non complectitur omnia ad agendum necessaria. Et qui hoc damnatum à Pontifice velit adversus illum minimè pugnabimus.*

*Arnaldus
Dissert. de
Grat. effic.
sect. 13.*

O 3

SEC-

S E C T I O I I I .

Iansenius uti Augustino, ita Concilio Tridentino in primâ suâ famosâ Propositione abusus est, ex illa voce non possis, inferens illud: impossibile.

*Q*Uam immaniter ab Augustino famosus ille Jansenii Augustinus exorbitaverit complexus Augustini verba, & contra Augustini mentem impossibilitatis duritiem extorquens, aliàs latiatissimè demonstratum credimus. Parili gradu Tridentini Concilii verba, quæ ipsa sunt Augustini, apprehendens, unde Concilium possibilitatem Præceptorum Dei in homine justificato creditam voluit, impossibilitatem Jansenius intulit. Siquidem post citata Augustini verba à Concilio Tridentino consecrata, *Deus impossibilia non jubet &c.* Jansenius concludit: *ex hac indubitata Doctrinâ, quædam non parvi momenti ad hanc rem spectantia inferuntur & clarescunt. Primum quidem esse quædam homini præcepta secundum statum & vires, in quibus constitutus est, impossibilia.* Dein pergit ut illam impossibilitatem in alios etiam justos, & volentes & conantes traducat, sed stupenda & novâ consecutionis lege.

Concilium namque damnat Hæreticos *impossibilia* homini justificato imponentes. Quod ut stabiliat, Augustini Testimonio elimpidat ostenditque aliud esse justum aliquid *non posse*, aliud hoc illi esse *impossibile*. *Deus, inquit, impossibilia non jubet.* En definitionem. *Sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis.* En declarationem solidamque ex Augustino rationem.

DE PROPOSITIONE I. 215

tionem. *Quam Augustini Doctrinam*, ut fateretur *Ibid.*
Jansenius : *Tridentina Synodus tamquam Catholi-*
cam Sanxit. Ex Augustino Tridentina Synodus
 impossibilitatem subruit, ex Augustino Janse-
 nius *impossibilitatem* erigit. Ex illo Augustini ,
 & petere quod non possis Tridentina Synodus
 Deum impossibilia non præcepisse homini justi-
 ficato colligit; at ex eodem Jansenius Capite
 iustorum impotentiam impossibilitati supparem
 eruit. Imò quod stupeas vehementius, hoc ip-
 sum quod Tridentina Synodus damnat, à Triden-
 tinâ Confirmatum cupit, & quod sub Anathe-
 matis interminatione interdictum voluit, *justi-*
ficato Præcepta Dei sunt impossibilia, hoc ipso vo-
 cabulo quoad sensum saltem eandem synodum
 usam esse asseveravit. Argumentum enim Jan-
 senianum compendio isto concluditur: *Augustinus*
 docet justos aliquos non posse, & ideo petere
 debere ut possint; igitur id quod nondum pos-
 sunt, est ipsis modò impossibile. Similiter Tri-
 dentinum dicit justificatum petere, si non pos-
 sit, igitur censet præceptum esse impossibile,
 pro cuius adimpletione rogat ut possit.

At nonne hoc est Concilium Tridentinum sibi
 committere & Hostibus ludibrium facere? Nam
 quod Sacro-Sancta Synodus illis abstulisse visa est
 dicendo: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo mo-*
net facere quod possis; hoc alterâ manu restituit di-
 cendo: & *Petere quod non possis.* Non posse enim,
 aiet & Lutheranus atque Calvinianus, cum *im-*
possibili convertuntur; Proinde quod impossibile
 negaverunt Patres conscripti, hoc nobis ultrò
 concesserunt. Quid ad hæc pro Ecclesiâ Sancta
 Dei tantus olim ejus defensor regerere poterit
 nisi palinodiam cecinerit, suamque ipse impos-
 sibilitatem demolitus fuerit? Alioquin sensus Sa-
 cro-Sancti Concilii deridiculus erit: *Deus im-*

216 LIBER SECUNDUS

*possibilia non jubet, sed monet ut quæ impossibilia sunt, petendo possibilia faciatis. Sed quid si Jan-
senio ulterius objiciatur: sed non habet homo
justificatus gratiam unde petatur? Ergo & pe-
tere & facere, utraque impossibilia permane-
bunt. Non sic olim Lovanienses de impossibili-
tate senserunt, non Duacenses. Qui objicienti-
bus sibi Molinistis præceptorum impossibilita-
tem non Manichæam non Calvinianam seu ab-
solutam ut alii vocant, sed respectivam ad præ-
sentes hominis vires, si non adesset semper gra-
tia quâ impleri possit præceptum, numquam ul-
lam impossibilitatem admiserunt cum Concilii
Tridentini, tum S. Augustini Doctrinâ muni-
ti: Deus impossibilia non jubet &c.*

*Assertio Scholæ oppositæ erat: Totâ Scriptura
plena est præceptis & exhortationibus, ut peccatores
convertantur ad Deum; atqui Deus non præcipit
impossibilia; ergo dat illis sufficiens auxilium, ut
possint converti.*

*Censura
Lovan. ad
Assert. 3.*

*Respondent Lovanienses in censura secuti
Concilium: Deus impossibilia non jubet, sed ju-
bendo monet & facere quod possis, & petere quod
non possis. Sentit ergo ad Dei implenda mandata
non habere semper omnes sufficiens auxilium,
ut quisquis hoc sibi deesse senserit, petere admo-
neatur quod nondum accepit. Cui simile est il-
lud prosperi: Ideo dari præceptum, ut præipientis
queratur auxilium. Ex quo intelligi potest, ut nihil
præcipi dicatur impossibile, satis esse, ut in virtute
ac bonitate Dei sufficiens sit paratum auxilium, quo
impleri, quod jubetur, possit, etiamsi nullum adhuc
ejus habeatur beneficium, quod dici sufficiens queat.*

*Censura
Duacena.*

*Duaceni autem Respondent: Incepta collectio:
Qui enim jubet ut faciamus simul jubet ut petamus,
sive quod sufficiens auxilium nondum habeamus.
Unde Patres Concil. Trid. verbis ex Augustino de-
sumptis:*

DE PROPOSITIONE I. 217

sumptis: DEUS IMPOSSIBILIA NON JUBET, SED JUBENDO MONET FACERE QUOD POSSIS ET PETERE QUOD NON POSSIS. Si autem petentes quidam non possunt, quanto minus non petentes, imo nec petere volentes, nec eum à quo petatur, agnoscentes? Nec ob id putandum est ALIQUID IMPOSSIBILE JUBERI. . . Et infrà? Non enim præcepta & exhortationes convincunt iam omnibus datum esse, jamque ab omnibus haberi tale auxilium, sed remittunt ad illum qui dare potest, ut ab eo petant, quod nondum acceperunt.

Ecce nequidem in non petentibus admiserunt veteres illi Doctores præceptorum *impossibilitatem*, licet cum Augustino & Concilio Tridentino apertissimè confiterentur aliquos sive justos sive injustos, sive petentes sive non petentes nondum præcepta observare posse. Eadem premebant Jansenium argumenta: cur non paribus armis ea retudit? Cur non similiter consecutionem negavit, & cum Augustino & Tridentino reposuit: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere quod possis, & petere quod non possis?* Sed evenisse arbitror viro isti magno ab oppositâ sententiâ immaniter abhorrente, ut Augustini mentem assequi nimium sollicitus, Augustini stylum saniozem amiserit, & adimplesse quod Palladius Jansenianus non minimus asseveravit: *Scio quosdam non nunquam longius provehi, quam ab initio decreverant.* Qui error quam rectè illi tribui possit, secutura documenta docebunt. Sed oportebat Jansenium *impossibilitatis* vocabulo sensûs sui singularem durtiem exprimere, cum impotentiam quandam morali saltem impossibilitati æquivalentem, imò necessitatem plusquam moralem Justis conantibus volentibusque impingeret omni penitus ad Præceptorum observationem sufficienti Præsidio destituens, ita ut nec ea adimplere possent, neque orare ut possent.

O s

CA-

CAPUT II.

*De obvio damnato primæ Janse-
nianæ sensu.*

Jansenii vindices qui primam damnatæ Pentados Propositionem propriis terminis è libro, cui titulus *Augustinus*, excerptam esse diffiteri nec volunt, nec possunt; sensum tamen damnabilem in præfato libro repertum pertinacissimè negant, asseverantes Jansenii sensum & Augustinianum esse, & apprimè Catholicum: adeoque Romanos Pontifices plus errori obnoxios fuisse, si hunc sensum serierint Jansenianam propositionem in sensu libri illius condemnando, quam Jansenius ipse scribendo. Alii sibi persuadere nequeunt damnatores istos ad sensum nativum propriumque & obvium, qui è contextu libri etiam ex-sculpendus est, animum intendisse; sed verba prout jacent & sonant, sine respectu libri damnata concédunt, utpote Calvinianam aut Lutheranam redolentia pestem. Alii sensum illum damnabilem nequidem verbis in obviâ literâ tribui posse concédere voluerunt, sed qui affingi possit. Ita de omnibus propositionibus sentire ipsis collubitum fuit. Omnes isti exorbitantes immaniter à mente Sedis Apostolicæ sensus modò veniunt refutandi. Itaque sit de obvio damnatæ primæ Jansenianæ sensu

SEC-

S E C T I O P R I M A.

Sensus obuius damnatus non est Lutheranus aut Calvinianus ut vult Arnaldus.

Arnaldus post citatam Propositionem primam, & signanter postremam periodum: *In questione*
Deest quoque Gratia, qua possibilia fiant, subiungit: *juris sect. 4.*
quod universè sumptum Calvinii hæresim representat,
& S. S. Concilij anathemate damnatum: Si quis
dixerit Præcepta homini etiam justificato & sub
gratia constituto, esse ad observandum impossibilia,
anathema sit. Ex quo, inquit Dissertatione de
Gratiâ efficaci Constitutionis Innocentij X. intelli- *Diff. p. 4.*
gentia pender ipsis adversarijs fatentibus, qui illa *art. 13.*
ipsius verba (ante damnatam declaramus) ad Con-
cilium Tridentinum referunt. At si Arnaldi adver-
sarii id falsi sint, non censeo equidem fatendum.

Et loco prius citato id probatum venit. Sum-
mus Pontifex cum primam propositionem damnaret
clare innuit, non à se alio sensu acceptam; cum di-
cat propositionem se damnare jam anathemate dam-
natam, nimirum in Concilio Tridentino; ANA-
THEMATE DAMNATAM ET HÆRETICAM DECLARA-
MUS. Certum est autem, etiam teste Bellarmino
Cardinali, non aliud anathemate hoc Tridentino
perculsum, quam quod hæretici asserebant, num-
quam fustis eam adesse gratiam quâ divina præ-
cepta implere possent; sed quidquid agerent illi san-
ctius, id pro peccato vel lethali vel certè veniali,
habendum esse. Ideò dicit: Sub eadem litterali sig-
nificatione primam propositionem Lutheranorum &
Calvinistarum hæresim comprehendere, numquam
à fustis mandata Dei servari docentium quæcumque
illis ea servandi voluntas sit; utcumque Spiritu Dei
adjuventur, ait Calvinus. Sed his repugnat.

Pri-

220 LIBER SECUNDUS

Primò quod Innocentius X. hanc propositionem damnaverit ut excerptam è libro Jansenii cui titulus *Augustinus*, & quidem in sensu ab eodem Cornelio Jansenio intento; ut qui Jansenius Lutheranorum vel Calvinistarum sensui non consensit in libro præmemorato.

pag. 340.

Affumptum claret, quia Jansenius dumtaxat de imperfectè conantibus ac parvâ voluntate volentibus parvamque, qualem S. Petrus habuit ante lapsum, Charitatem habentibus loquitur dum Præcepta illis impossibilia asserit: & hoc confirmat ex eo quod juxta S. Augustinum & Tridentinum etiam justi aliquando non possunt quod volunt, & ideò petunt, ut possint, & si Deus exaudiat, Deus adjuvat ut possint, Exaudiri verò eos qui sic petunt, & tantum petunt, quantum restant petenda est. Adeòque admittit orandi gratiam occulto judicio justis aliquando subtrahi, ac sic pro illo tempore Præcepta Dei impossibilia fieri. Imò Perfectissimam in quibusdam possibilitatem admittit cap. 15. ejusdem libri 3. de gratia Christi Salvatoris: *Quartò completissimè dicimur posse, quando Sancti Spiritus inspiratione sic voluntas preparatur, ut non nudè posset, sed etiam velit. Tali gratiâ non solum posse, sed etiam ipsum agere adjuvatur. Dat enim non solum posse si velis, sed & velle quod potes. Hoc posse nunquam habetur, nisi quando reipsâ quoque agitur, & est proprius effectus non fidei, aut Charitatis seu bonæ voluntatis habitualis, sed illius gratiæ actualis, quam Christus attulit hominibus infirmis per Crucem suam. Non igitur Jansenius cum Calvino vel Luthero docuit aliqua præcepta homini justificato sub quacumque gratia constituto esse impossibilia (nam sub magnâ gratiâ asseruit omnia etiam maxima & gravissima præcepta esse possibilia) sed tantum parvâ gratiâ*

DE PROPOSITIONE I. 221

gratiâ parvisque & nondum provectis Charitatis Lacertis roborato.

Quod verò nunc spectat Innocentii X. mentem, constat eum, propositionem non ut avulsam ab Authore, prout multæ damnari assolent, sed ut Janseniani voluminis germanam sobolem peremisse. Nam agit de propositionibus, de quibus occasione libri Janseniani in Gallia controversia fervēbat: Verba Pontificis sunt: *Cum occasione impressionis Libri, cui titulus Augustinus Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis, inter alias ejus opiniones, orta fuerit, Præsertim in Galliis, controversia super quinque ex illis, complures Galliarum Episcopi apud nos institerunt, ut easdem propositiones nobis oblatas expendere, ac de unaquaque earum certam ac perspicuam ferremus sententiam.* Quod autem quinque illæ propositiones & quoad sensum, & quoad litteram respectivè discussæ fuerint, an Janseniano Libro nativè essent; testatur nobis ejusdem Apostolicæ sedis Antistes & successor, ut oculatus gestorum restis. Ita namque præfatur adversus eos, qui aliorum torquēbant Propositionum istarum sensum Alexander Papa VII. *Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filij prædictas quinque propositiones, vel in libro prædicto Cornelij Jansenij non reperiri, sed fictè & pro arbitrio compositas esse vel in sensu ab eodem intento damnatas fuisse, asserere magno cum Christi fidelium scandalo, non reformident; Nos qui omnia, quæ in hac re gesta sunt, sufficienter, & attentè perspeximus, utpote, qui ejusdem Innocentij Prædecessoris jussu, dum adhuc in minoribus constituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus congressibus interfuimus, in quibus Apostolica Authoritate, eadem causa discussa est, eâ profecto diligentia, quâ major desiderari non posset, quamcumque dubitationem super præmissis*

222 LIBER SECUNDUS

sis impofterum auferre volentes, ut omnes Chrifti fideles in ejusdem fidei unitate feſe contineant, ex debito Paſtoralis officij, ac maturâ deliberatione, præ-inſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem, declarationem, & definitionem harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus, & quinque illas propoſitiones ex Libro præmemorato Cornelii Janſenii Epifcopi Ipreſis, cui titulus eſt Auguſtinus, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento damnatas fuiſſe declaramus, & definimus, ac utitales, inuſtâ ſcilicet ſingulis nota, &c. Deinde CORNELII JANSENII HÆRESIM, in Galliis præſertim, ſerpentem, ab Innocentio X. ſel: recordationis Prædeceſſore ſerè oppreſſam dicit. Sed, cum ad inſtar Colubri tortuoſi, cujus caput attritum eſt, in varios gyros, & Cavillationum deflexus irer, formulam ob omnibus Archiepiſcopis, nec non aliis quibuſcumque Eccleſiaſtici ordinis, tam Regularibus, quam ſecularibus, etiam Monialibus, doctoribus, & Licentiatis, aliisque Collegiorum Rectoribus ac Magiſtris ſubſcribendum mandavit. Formula ſeu formulare notum eſt: Ego Conſtitutioni &c.

Ex quibus liquet non Lutheranam aut Calvinianam, ſed Janſenianam è libro Cornelii Janſenii excerptam hæreſim ab Innocentio X. fuiſſe damnatam, prout hic ſucceſſor Alexander VII. & ſubſequentes damnatam indiſſonabili conſenſione damnaverunt. Qui ſi quid in facti hujus quæſtione (quod verendum non erat) dubietatis inveniffent, omiſſo Janſenii nomine, propoſitiones illas famoſas perſtrinxiffent. At cum ſecus acciderit, tolerandi non ſunt qui damnatam propoſitionem Luthero & Calvino tranſcribunt, ut novam Janſenio hæreſim abjudicent contra ſedis Apoſtolicæ ſcirta toties in Janſenium pii, & in Apoſtolicam Cathedram ſive in Sanctum Petrum injuriâ.

Neque

DE PROPOSITIONE I. 223

Neque obviant Arnaldi argumenta. Primò quia propositio Jansenii cum non dicat omnia præcepta sunt impossibilia, *sed aliqua*, neque justis omnibus, *sed conantibus & volentibus secundum præsentem vires*, esto ad Librum Jansenii non respiceretur, à Lutherano & Calviniano errore dispesci poterat; cum hic justos omnes completatur, quantumcumque volentes & per gratiam efficacissimam conantes.

Secundò quia nullo indicio claret Innocentium X. ad Lutheranos aut Calvinianos reflexisse; sed potius ad Librum Cornelii Jansenii. Damnat quidem propositionem, ut damnatam; sed non dicit à Concilio Tridentino.

Nam & Concilium ipsum à Patribus damnatam asserit vocem *impossibilitatis justificato attributam*. Sicut igitur Tridentinum damnavit in Luthero & Calvino impossibilitatem Præceptorum respectu justorum omnium sub quocumque gratiæ præsidio constitutorum quia similem loquendi duritiem à Patribus damnatam novit; ita & Innocentius X. in Jansenio similem rigorem, seu *impossibilitatem*, licet alio sensu intellectam damnare potuit. Adversarii Arnaldi qui Jansenium ad Tribunal Tridentinum revocant, aliud in Concilij sensu à Lutherano & Calviniano dogmate disjunctum fortè invenērunt, unde justis gratiam non deesse adstruerent. Si quidem Augustini sententia, *Deus impossibilia non jubet* à Tridentino assumpta & contra Manichæos vera est, & contra Pelagianos non absolutam, sed respectivam objicientes impossibilitatem. Quantum debellat priores, tantum postremos expugnat: atque ita etiam Janseniana impossibilitas illic vapulat. Et hoc fortè in Jansenio temerarium dicitur, quod temerariâ voce illâ usus sit *impossibilia*.

Et

224 LIBER SECUNDUS

Et fortasse accidit, quod ante Alexandri VII. declarationem multi existimarunt, Pontificem Innocentium X. ad Tridentini Anathema respicere cum Arnaldo in quæstione juris Sect. 3. ubi ait: *Cum Innocentius X. primam propositionem proscribat sub Anathemate damnatam, omnesque consentiant ad Tridentinum Anathema alludere &c.* Sed excusandi non sunt; quia Innocentius X. in alio Brevi ad Episcopos Galliæ anno 1654. declarat: *damnavimus in 5. Propositionibus Jansenii doctrinam ejus Libro contentam.*

S E C T I O I I.

Prima propositio non est etiam damnata in sensu quem legitime sumpta non habet, sed malignè affingi posset ut voluit tripartita sensuum distinctio Innocentio X. exhibita anno 1653. relata in Panegyri Ianseniana Pag. 105.

ORatores Galliæ qui Jansenii causam tuiti sunt, exhibuerunt triplicem sensum propositionis primæ, unum qui malignè Propositioni affingi posset; alterum verum, ut putabant, Jansenii sensum; tertium primæ propositioni contrarium. Primum censuere Calvinianum aut Lutheranum, & à Concilio Tridentino damnatum: medium in Augustino fundatum, atque à Concilio Tridentino definitum: tertium quem Molinianum aiebant, esse Pelagianum vel Semi-pelagianum.

Juxta primum sensum propositio formata sic sonat: *Iustus omnibus quantumlibet volentibus &*

conat.

DE PROPOSITIONE I. 225

conantibus secundum presentes quascunque vires ,
quæ à gratiâ magnâ & efficace habentur , mandata
Dei sunt impossibilia. Deest quoque illis semper ,
& quamdiu vivunt , gratia , quâ possint vel unum ex
mandatis Dei sine peccato adimplere. Hujusmodi
propositionem loco primæ Jansenianæ obtrude-
re , quid aliud censerî debuit , quam Apostolicæ
Sedi illudere ? Quæ propterea dictam quinque
propositionum in tres sensus distinctionem ex-
ploit. Siquidem in Congregatione Generali San-
ctæ Romanæ & universalis inquisitionis & SS.
D. N. Innocentijs Papæ X. post condemnatam suâ
Constitutione editâ pridie kalendas junij anni incar-
nationis Dominicæ 1653. in 5. propositionibus Au-
gustini Cornelij Jansenii Episcopi Iprensis doctri-
nam , ne occasione Doctrinæ Prædictæ in mentes
Christi fidelium aliquod dubium vel error obrepât ;
eundem Augustinum Cornelij Jansenij iteratò unâ
cum aliis infrascriptis libris prohibet & damnat.
Inter istos autem libros invenitur brevissima 5. pro-
positionum in varios sensus distinctio , aperta-
que de iis tum Calvinistarum , tum Lutheranorum ,
tum Pelagianorum & Molinistarum , tum S. Augu-
stini , ejusque Discipulorum sententia , sive Typis ,
sive scripto extet.

Et cum in hoc affecto Jansenianæ propositio-
ni persisterent Clerici in Gallia , sed numero pau-
ci , qui quinque propositiones proscriptas dam-
nare se quoque profitebantur , sed alio planè sen-
su , quam qui à Jansenio traditus & explicatus est ;
Cardinales , Archiepiscopi , & Episcopi Parisiis
congregati Scripsere Pontifici die 28. Martii 1654.
Nos in hac urbe Parisensi Congregari censuimus ,
& per Epistolam Encyclicam his Litteris adjunctam
declaravimus propositiones illas & opiniones esse
Cornelii Jansenii , & in sensu ejusdem Jansenii à
Sanctitate vestra damnatas diserris & manifestis
P
verbis.

226 LIBER SECUNDUS

verbis. Quid ad hæc rescripsisse arbitramur ipsum propositionum damnatorem Innocentium X. ? Errasse Episcopos, se propositiones dumtaxat in sensu Lutheri aut Calvini, non autem Janlenii Anthematizasse? absit. Nam à zelo, qui secundum scientiam est, Laudat Episcopos, eorumque sententiam Apostolicæ lucis Autoritate perfundit atque corroborat hisce Rescriptis de die 29. Septembris anni 1654. *Incundum sanè accidit probari nobis luculentius vestræ pietatis Zelum in iis partibus obeundis, quas nos omnibus Pastoralis officii Administris injunximus, ut quâ par est obedientiâ, ubique servari curent Constitutionem nostram, quâ die 31. Maij 1653. damnavimus in 5. propositionibus Cornelij Jansenij doctrinam ejus libro contentam, cui titulus AUGUSTINUS. Ut proinde Alexander VII. Prædecessoris sui mentem plenè planèque in Formulario suo sit persecutus.*

Verè itaque Janseniana Doctrina, quam Innocentius X. alique secuti Romani Pontifices damnatam esse voluerunt, non Calviniana, aut Lutherana Jansenio afficta. Quod uberius probandum. Proinde fit

SEC-

S E C T I O I I I .

Obvius. prima propositionis sensus non est ille medius in damnata 5. Propositionum in Varios sensus distinctione velut Jansenianus posuit, scilicet: Aliqua Dei præcepta aliquibus iustis volentibus & conantibus invalidè & imperfectè secundum præsentem quas habent vires, parvas scilicet, & infirmas seu auxilio efficaci ad plenè volendum & operandum necessariò destitutis, impossibilia sunt proximè & completè, seu ab iis adimplèri proximè non possunt. Deest quoque illis gratia efficax quâ præcepta illis proximè possibilia fiant, seu deest illis speciale auxilium sine quo iustificatus, ut ait Concilium Tridentinum, in acceptâ iustitiâ, id est, observatione mandatorum Dei perseverare non potest.

Primò id probatur ex diversitate verborum propositionis Jansenianæ & huius exponentis. Jansenius enim absolue dicit *impossibilia*; hæc autem cum clausulâ, & quidem alienante, *proximè & completè*: quæ supponit remotam non deesse potestatem, quæ sufficit ad veram Præceptorum possibilitatem, modò sit ita remota, ut proximam & completam valeat per præsentem gratiam advocare.

Secundò aliud est deesse gratiam quâ præcepta fiant, seu proximè possibilia fiant; & aliud quâ simpliciter possibilia fiant. Jansenius non

228 LIBER SECUNDUS

modò primum adstruit, sed etiam secundum, quia non solum benè agendi, sed etiam, ut oportet, orandi potestatem Justis illis abjudicat.

Tertiò nihil singulare diceret Jansenius, quod Molinistæ non admitterent, si tantum proximam & completam benè agendi potestatem justis conantibus aliquandò deesse doceret: Nam & illi, & quotquot cum Alphonsio Moinio gratiam orandi ab agendi gratia hoc limite distinguunt, quod hæc efficax sit, ista plerumque non nisi sufficiens: facillè concedent aliqua Dei præcepta esse proximè & completè impossibilia, & deesse gratiam quâ possibilia fiant; idest, non possunt ab illis proximè impleri potestate cum actu conjunctâ, nullum aliud auxilium requirente ut in actum prorumpat. Ut quid ergò Janseniana Doctrina Vaticanum fulmen inde consecivisset? Dicere autem Augustinum Cornelii Jansenii sub Augustini Hisponensis lauru intactum mansisse sine atroci Apostolicæ Sedis contumelia quis ausit asserere?

Quartò Jansenius potentiam veram ab actu distinctam ad benè agendum orandumve semper repudiat; imò sine eversione fundaminum Augustinianæ Doctrinæ in statu naturæ lapsæ admitti non posse asseverat: & eam gratiam quæ dat posse & non operari, monstrum appellat ad Pelagianorum fines amandandum. Nam Christi gratiæ proprium & essentielle definit *dare velle quod potest*, & semipelagianos in hoc errasse, quod talem gratiam admitterent quæ tantum posse, & non operari impertiret voluntati, & alia, de quibus suo loco. Justi autem imperfectè volentes & conantes non operantur quod volunt; igitur ex mente Jansenii deest illis gratia non modò illa quæ effectum inferat; sed & illa quæ potestatem tribuat, adeoque tanta est impotentia,

DE PROPOSITIONE I. 229

ria, seu potentiae absentia, ut impossibilia impræsentiarum censeantur mandata Dei capiendo impossibile pro impotentia omnimodam necessitatem inferente & contradictionis libertatem evertente.

Objicit Author Confutatae Epistolæ Leodien- *Defensio*
 sis hunc sensum esse propositionis: *Præcepta epist. Leod.*
quædam hominibus justis volentibus & conantibus refut. fol. 74.
 secundum præsentem quas habent vires, sed quibus
 adhuc deest gratia necessaria ad ea actu complen-
 dum, sunt non quidem simpliciter impossibilia, sed
 impossibilia hoc sensu quod nondum habeant posse
 plenum & perfectum quo actu illa impleant, deest
 quoque illis gratia, quâ possibilia fiant, eâ possibi-
 litate quæ complectitur omnia ad ea actu imple-
 dum necessaria. Falsi convictus ipse sim, inquit,
 si alium ex contextu Jansenii sensum eruere possit
 Defensor. Sed solutio fuit liquidò ex præmissis.
 Præter bis idem, dicit illa expositio & æquipollet
 huic: Justi conantes & volentes aliquando non
 habent posse plenum & perfectum ideòque præ-
 cepta sunt impossibilia proximè seu carent posse,
 quo actu impleant, & deest gratia dans plenum
 & perfectum posse, quò actu præcepta adim-
 pleant. Instat: *Jansenius ipsâ voce impotentia, quâ* *Fol. 72.*
utitur satis indicat, se de propriè ac simpliciter di-
cta impossibilitate non loqui, sed de quadam impo-
tentia, quæ ex eo nascitur, quando adhuc desunt
vires ad præcepta actu implenda.

Respondeo: etsi non admittat impossibilitatem
 Manichæam, aut Calvinianam seu Lutheranam,
 admittit equidem justificato homini impotentiam
 inferri, ut moraliter sit impossibile præcepta
 servare. Et quemadmodum in sententia Calvi-
 nistarum impossibile est in hoc statu per gratiam
 maximam præcepta servari, ita in sententia Jan-
 senii impossibile est per gratiam præsentem par-
 vam,

230 LIBER SECUNDUS

nam, per quam non potest majores vires à Deo impetrare. Et sicut Hæterodoxi illi auferunt potestatem justo sub magna gratia constituto omnia mandata Dei adimplendi, ità Jansenius omnem adimit potestatem homini conanti & volenti sub parva gratiâ ad aliquorum præceptorum observationem pertingendi; cum posse agere & posse orare in non orante, & non operante reperiri posse inficietur: semi-pelagianam enim vocat gratiam & Medicinalis gratiæ titulo indignam quæ dat posse ab actu disjunctum. Ac proinde omnem gratiæ medicinalis potestatem à justis illis submovendo, impossibilitatem, etsi non Lutheranæ aut Calvinianæ similem, saltem admodum æmulam inducit. Nam & hi quoque facillè regerent, per Dei potentiam omnia mandata servari posse ab homine justificato, sed modò eam non suffragari homini in hac infirmitate constituto, neque impartiri tantas vires quibus omne peccatum ab actibus suis excludat: adjicientque per impossibilitatem præceptorum non nisi impotentiam sese intelligere, quam nulla præsentis vitæ auxilia gratiæ auferant. Ceterum omnia Deo possibile fore consensuri sunt.

SEC-

*Damnatus Iansenianæ sensus obvius non
ex nudis Iansenij verbis, sed ex Ian-
seniani Libri contextu Antece-
dentium & consequentium nexu
dijudicandus est.*

R Evixit cum jubilo Ianseniana Phalanx seu potius Paucitas, ubi Innocentius alter, Nempe XII. obvium Iansenianæ Pentados sensum declaraverat eum, quem ipsamet propositio- num verba exhibent. Hic nactus se autumabant causam primogenias argutias & cavillationes re- forbendi, Jansenium insontem censendi, dum- modò Propositiones prout sonant damnarent; satisfacturos se rati si ad Calvinianos vel Luth- ranos eas sensus postliminiò reducerent, & non ut novam sed ut alias in Tridentino damnatam eam Anathematizando, corde interim sentien- tes in sensu libri Janseniani non modò esse Au- gustinianas, sed inter fidei dogmata accensendas. Ità Pontificem Innocentium cum Innocentio committere non sunt veriti, quasi posterior Prio- ris Constitutionem alterasset. Sed & hi in umbrâ captatâ turpiter delusi sunt, cum Innocentius XII. propriâ interpretatione Brevis suæ hasce offucias dispulit. Siquidem non tantum constitutionem Innocentii X. & Alexandri VII. confirmavit; sed etiam puniendos sancivit Jansenistas qui proprios sensus à sensu Apostolicarum constitutionum dissenteos edunt. Et altero Brevi: *non sine grandi admiratione intelleximus, nonnullos in istis*

232 LIBER SECUNDUS

diœcesibus reperiri, qui verbis & calamo ausi fuerint affirmare supra dicto nostro Breui alteratam seu reformatam esse constitutionem Alex. VII. 16. Oct. 1656. editam, nec non Formularium ab ipsomet pronuntiatum, cum dicto Breui utrumque specificè confirmetur, & omnino intenderimus, & intendamus iisdem adherere, & nequaquam sinere, ut aliquid addatur vel dematur à prædicto Formulario, illud quovis modo alterando in aliquâ ejus minimâ parte, sed quod in omnibus & singulis ejus partibus uti mandavimus, mandamus etiam ad amussim observari.

Quod ipsum reperit Clemens XI. in constitutione: *Vineam Domini*. Ubi & illos perstringit qui asserunt "Ad obedientiam præfatis Apostolicis Constitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Janseniani libri sensum in antedictis quinque propositionibus, sicut præmittitur, damnatum, interius ut hæreticum damnet; sed satis esse, si de eâ re obsequiosum (ut ipsi vocant) silentium teneatur. Tandemque præcipit, damnatum in quinque propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba præ se ferunt, ab omnibus Christi fidelibus ut hæreticum non solum ore, sed & corde rejici, ac damnari debere, nec aliâ mente, animo aut credulitate supradictæ Formulæ subscribi licitè posse, &c

Cum autem Janseniani libri sensus non sit Calvinus, non sit Lutherus sed ipsius libri foetus, quem Jansenianam hæresim Pontifex appellat; operam perdit Palladius cum suis summistis magnis conatibus eum à Calvinismo & Lutheranismò dispellendo. Inest ergò propria quædam impossibilitas Janseniano volumini quam Romani Pontifices in eo damnaverunt. Primam verò propositionem hæc Censurâ notârunt: *Temerariam, impiam, blasphemam, Anathemate damnatam, & hæreticam declaramus.*

SECTIO

S E C T I O V.

Apostolica primæ Iansenianæ propositionis damnatio propugnatur.

PROPOSITIO PRIMÆ.

Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentem quas habent vires, sunt IMPOSSIBILIA, deest quoque illis gratia quâ POSSIBILIA FIANT.

CENSURA APOSTOLICA.

Temerariam, impiam, blasphemam, Anathemate damnatam, hæreticam declaramus, & uti talem damnamus. Innocentius X.

ARGUMENTA JANSENIANA.

ARGUMENTUM PRIMUM.

Si tam acri censurâ perstringi mereatur illa propositio, vel id habet ex consonantiâ cum Manichæis, vel Calvinianis, vel Lutheranis; sed ostendi non potest Jansenium eò impietatis delapsum, ut cum illis consenserit, ergò.

R E S P O N S I O.

Propositio est temeraria, quia constat voce à Patribus olim damnatâ & à Tridentino prohibitâ. Est impia & blasphemam, quia asserit Deum justum & bonum, & quidem homini bono & justo præcepisse aliquid impossibile, quod non tantum Augustinus in Manichæis est infestus, sed & in Pelagianis contra gratiæ necessitatem

234 LIBER SECUNDUS

tatem sibi objectantibus est execratus, prout ostensum fuit cum de Augustini mente tractaretur. Et quamequam Jansenius Manichæorum insaniam non sapiat, nec Calvinianam Lutheranamve resuscitet hæresim; ex ea tamen parte, quâ hominibus justis volentibus & conantibus omnem veram præcepta adimplendi potestatem eripuit, eaque *impossibilia* asseveravit, eorum æmulator exstitit, & novam hæresim condidit peccandi necessitatem justis imponens. Huc respexisse potuere Romanæ Sedis Antistites, qui hunc Jansenianum errorem ceu noviter inventum à Jansenio hæreticorum dogmatum classi inferuerunt.

A R G U M E N T U M II.

Accusatur negata primâ propositione Præceptorum possibilitatis Jansenius. Ambigua criminatio prius explicanda, quam diluenda. Quæro enim omnemne omnino potestatem observandi mandata justis volentibus & conantibus abjudicasse dicitur Jansenius, an certam quandam & certi generis possibilitatem? Si primum, manifesta calumnia est, ut vel ex titulo cap. 15. libri tertii de gratia Christi Salvatoris constare potest: in quo Jansenius multis modis mandata esse *possibilia* citrà gratiam sufficientem proficitur.

Si secundum: ergo certam hanc ac certi generis potestatem, cujus negata arguitur Jansenius, primum definitam oportuerat, ne tota disputatio hujus vocis ambiguo fluctuaret. Ita Palladius in spongia notarum in V. Propositiones, an in Jansenio,

R E S P O N S I O.

Accusatur, & justè. Nec certi generis possibilitatis negata arguitur puta proximæ, sed & remotæ: cum Jansenius gratiam possibilitatis

DE PROPOSITIONE I. 235

litatis explodat nisi effectui conjugata sit, & semipelagianismi insimulet gratiam quæ dat posse & non facere in statu naturæ lapsæ: quia alioquin subversum iri existimat Augustinianum status naturæ & lapsæ quoad possibilitatis gratiam discrimen. Proinde Calumnia non est, sed veritas non tacenda. Quod autem cap. 15. varios possibilitatis modos recenset, hanc accusationem damnationemque non elidit, quia agit ibidem de possibilitatibus valdè remotis, etiam in illis qui gratiâ supponuntur à Deo destituti, & hoc sensuabilia dicit quia possunt adimpleri per gratiam, quam Deus dare potest, & cuius homo capax est. Qualem nec Lutherus nec Calvinus forte negabunt non ignorantes Deum omnipotentem. At verò si agatur de possibilitate, quam cum potentia aliquandò confundit, claret, eam, per quam agere posse Jansenius admittit justum, possibilitatem deesse, ubi imperfectus est conatus & voluntas invalida cum nullum posse admittat nisi quod agere, sive quod cum effectu suo jungatur. Unde gratiæ medicinali Christi obicem numquam poni proficetur, eò quod illa non tantum det quaecumque posse, quod ipse inutile vocat, sed posse utiliter, sive velle & operari.

ARGUMENTUM III.

Augustinus, imò ipsa Synodus Tridentina admittunt justos aliquandò præcepta observare non posse, & ideò petere debere ut possint, igitur præcepta sunt ipsis impossibilia, quia deest potentia pro quâ supplicandum; alioquin quid stultius quam petere ut possis si jam possis?

RESPONSIO.

Et Augustinus & Concilium Tridentinum ita non posse asseruerunt, ut & posse non negaverint:

236 LIBER SECUNDUS

gaverit : nam si nullum verum posse concederent , non minus quam Jansenius ipse , impossibilia esse præcepta asseverarent. Cum verò horridam illam vocem disertissimis verbis eliminatam velint ab ore Catholico , liquet quod aliud illis visum sit *non posse* , & aliud *impossibile*. Nimirum quia *non posse* intelligi potest ob defectum alicujus ad opus reipsa ponendum desiderari , sed quod equidem obtineri potest ; *impossibile* verò omnem submovet potestatem , dum possibilitas ex parte potentiae , non ex objecti pensatur , prout eam Jansenius expendit. Neque rigorem mitigandum reor ex eo quod in gratia habituali & in ipsa fide aliquid possibilitatis agnoscat : quia novit hanc possibilitatem nec à Pelagio fuisse negatam ; sed de alia possibilitate agitur , per quam præcepta adimpleri posse saltem sufficienter dicuntur. Quæ si desit , impossibilia dicuntur juxta præsentis vires juxta principia Jansenii , qui nequidem in ipsis conatibus & voluntatibus imperfectis gratiam possibilitatis agnoscit.

ARGUMENTUM IV.

Vind. c. 6.

DOcet Henricus Norisius , vir de Augustino & litteris bonè meritus , in suis vindicijs , non semper justis adesse proximam præceptorum servandorum potestatem ; cum desit illis aliquando præpotens illa & valida gratia , cui voluntas numquam non obsequitur. Si queras ab illo , quanam ergò tunc potestas justis adsit : remotam concedit , proximam negat. Et hæc ipsa remota in quibusdam bonis cogitationibus ab illo collocatur semper effectui carentibus , quæ certè in hoc ipso de quo agitur loco Jansenius admittit.

Finge Jansenium hæc doctrinam imbutum , ut revera fuit ; nonne ad illam exprimendam his verbis
uti

DE PROPOSITIONE I. 237

uti potuit: aliqua Dei præcepta iustis imperfectè infideliterque volentibus & conantibus sunt impossibilia proximè & immediatè: deest quoque illis gratia quâ possibilia proximè & immediatè fiant? En ipsissimam Norisii sententiam Scholasticis verbis conclusam: quid si, ubi satis aliunde expressisset de infirmo se ac debili conatu loqui, ac de proxima, non remotâ potestate, & gratia immediatam non mediatam potestatem largiente se tantum agere, refecatâ illâ verborum congerie mentem suam pressius sic efferret: ALIQUA DEI PRÆCEPTA HOMINIBUS IUSTIS VOLENTIBUS ET CONANTIBUS, SUNT IMPOSSIBILIA, DEEST QUOQUE ILLIS GRATIA QUAE POSSIBILIA FIANT; Quid tandem esset in illa propositione eò quo diximus sensu intellecta, quod culpari merito possit? ergo hæc verba per se idonea sunt quæ Norisii sententiam Romæ ac passim alibi, probatissimam significant? Ita Palladius in spongia fol. 4.

RESPONSIO.

Iansenium à Norisio longò intervallò abire, vel hunc potius ab illo magnò tramite deviare. Hic enim remotam potestatem concedit, Jansenius eripit. Unde Janseniana phrasis *impossibilitatem* ex parte Agentis plenariè eripit, Norisius si sic efferret fors aliter intelligeretur, quamquam propositio sine additione *completè*, etiam minus rectè sonaret. Nam & ipse Arnaldus ob eam causam propositionem ut falsam suspectamque aspernatur. Neque Jansenius si sibi constiterit, admittit vel admittere potest potentiam servandi mandata distinctam à proximâ; quia vel illam largiretur gratia Christi medicinalis vel natura, vel gratia naturæ integræ seu Adamæ: ultimam in statu naturæ lapsæ ablegat ad semipelagianorum castra. Naturæ id tribuunt pelagia-

238 LIBER SECUNDUS

pag. 341.

pag. 340.

L. 2. de Gra.
Chr. c. 32.
pag. 335.

lagiani. Primam verò gratiam hoc limite concludit Jansenius, ut ab effectu inseparabilem asserat, & quidem illo ipso capite 15. ubi varios possibilitatis gradus enumerat. Nam cum egisset finaliter de completo posse subjungit: De tali posse tamquam vero effectu gratiæ Christi actualis, quod cum velle indistinctum est, sæpè Augustinus mentionem facit. De tali autem velle agit quod completum posse tribuit. Præmisit enim: *Hæc igitur actualis gratia completum posse tribuit, hoc ipso quo velle tribuit.* Et alibi frequenter asserit: *Christi gratia proprium esse atque essenziale, dare velle quod potest. Quod hæc gratia non solum posse, sed etiam ipsum agere adjuvatur. Quod ponat actum in potestate voluntatis, &c.* Ergò ex mente Jansenii justis imperfectè volentibus non adest remota potestas, quam Christi gratia largiatur: quia dicit nullam actualem gratiam, ab Augustino pro vera illa Christi gratia agnoscì, nisi quæ agit & peragit effectum suum.

Consequens fluit uberrimè, Jansenium, dum possibilitates varias recenset cum multis, cum multis equidem sentire non potuisse.

ARGUMENTUM V.

Consentiunt Thomistæ nulla bona unquam opera sine præviâ efficaci gratiâ fieri, nec voces illas defugiunt: *sine efficaci gratia nullum opus bonum fieri potest: nulla gravis tentatio superari.* Quod si quis pro voce non potest vocem impossibile usurpâre velit: his certè verbis Thomisticam doctrinam exprimat: *aliqua Dei præcepta justis volentibus sunt impossibilia, idest, non possunt ab illis impleri.* Deest quoque gratia quâ possibilia fiant, potestate cum actu conjunctâ, seu potestate nullum aliud auxilium requirente ut in actum prorumpat

RES.

RESPONSIO PRIMA.

Discrimen est ingens inter Jansenium & Thomistas : hi namque veram potentiam agnoscunt in illis quibus gratia efficax seu actionis deficit, adeoque in phrasi Thomistica minus offenderet ista locutio : cum non negent adesse gratiam sufficientem ad præcepta implenda. Jansenius autem omnem sufficientem ab opere disjunctam, ut spuriam projicit, etiam Thomisticam. Agens enim de gratia, quam Scholastici nominant remotè sufficientem, qualis est Thomistica consistens in piis motionibus quibus invitamur ad bonum, dicit : *Talem sufficientem gratiam fortasse non difficulter S. Aug. admitteret : quamvis esse veram illam Christi gratiam, de qua questio est, pernegaret.* Totus verò Jansenius in eo est, ut probet non esse Christi gratiam, quæ non velle & operari in homine operatur, nec eò respectu quò non operatur, hoc nomen mereri.

L. 3. de Grat.
Christi c. 1.
pag. 249.

RESPONSIO SECUNDA.

Nequè in sententia Thomistarum propositio ita pronuntiata sine addito *compleri*, sive potestate cum actu conjuncta, notam effugeret, quia prout verba perexhibent, omnem potentiam etiam posse simpliciter datam justis conantibus & volentibus abnegarent. Hinc Arnaldus licet adstrueret Petro ante lapsum defuisse gratiam sic ut perseverare non posset, veritus est dicere, id Petro fuisse *impossibile*, atque ita à damnata se dispescere studuit, & palàm confessus est, propositionem prout sonat esse falsam : *Falsum est, inquit, hominibus justis volentibus & conantibus aliqua Dei præcepta esse impossibilia secundum presentes vires, & deesse illis gratiam efficacem.*

Arnaldus
Dissert. p. 4.
art. 13. de
Gratia effic.

citant

240 LIBER SECUNDUS

Art 7.
n. 7.

citantem & sufficientem Thomistico sensu, quâ possibilia fiant eâ potestate, quæ non complectitur omnia ad agendum necessaria: & qui hoc damnatum à Pontifice vellet, adversus illum minimè pugnabimus quare affirmet. Et alibi: omnibus justis conantibus & volentibus orare, non deesse gratiam actua-
lem ad orandum Thomistico sensu sufficientem. Neque enim sine ea orare vellent & conarentur.

num. 8.

De Petro, utrum adfuerit actualis orandi gratia, hoc sensu sufficiens, id est, utrum habuerit aliquas excitationes internas ad orandum, nescire me ingenuè fateor. Habuit quidem, si voluit & conatus est; sed utrum conatus sit, omninò mihi non liquet, malimque super eo aliorum audire sententias, quam meam expromere.

Frustrà ergò Palladius ad Thomistarum placita devocat suum Jansenium qui cum ipso Jansenio Thomistico-sufficientem non modò abjicit, sed & explodit, ut ex sequentibus lucebit.

A R G U M E N T U M VI.

Quisquis justis volentibus & conantibus vel solam molinianam, vel cum actu conjunctam potestatem aliquandò negat, in fidem Catholicam nihil peccat; atqui Jansenius potestatem implendi mandata non nisi geminò illò sensu justis certis in casibus eripit: igitur in fidem Catholicam nihil peccat; etsi durius sensum suum his verbis expresserit: aliqua Dei præcepta &c. Palladius pag. 8.

R E S P O N S I O.

Suprà monstratum est, quod non modò molinianam, sed Thomisticam potestatem justis eripiat Jansenius, hoc est eam quâ possit potestate ab actu sejunctâ; adeòque non tantum durius locutus est, sed etiam hæreticè.

ARGU-

DE PROPOSITIONE I. 141

ARGUMENTUM VII.

Totus est in hoc duplici Capite Jansenius, tum ut Molinae gratiam funditus subruat, tum ut efficacia, quæ non omnibus adest, gratiæ necessitatem astruat. Manifestum est autem ad utrumque caput obtinendum duplicis illius potestatis negatione satis esse. Cur ergo negasset alterius generis potestatem, & sic Librum suum non necessariâ invidia onerasset? Pall. ibid.

RESPONSIO.

Jansenium longius abreptum percitum odiô Molinianæ Doctrinæ, & præamasse omnem gratiam adstruere efficacem, quam vel unam dare sufficientem: ideòque negasse potestatem penitus deficere, ubi quæ effectum donat, abesse cognoscitur. Ne videretur Molinianus, Thomista esse pertinuit, & dum formidare perrexit, etiam Augustinianus esse desivit. Et olim Pelagiani aiunt Duaceni in censura sua, quam longissimè à Manichæis recedere voluerunt, & à Sabelianis Ariani, & à Nestorianis Eutichiani ac Monotholita. Invidiam quidem non ultrô incurrit, sed tamen incurrit vel nescius & voce usus duriori & sensu intolerabili progressus, utpote potentiam agendi & orandi non agentibus & non petentibus invidens, dum sic Christi gratiam extulit, ut minuerit: sic exposuit, ut coarctârit. De quo latius ad propositionem secundam.

*Censura
Duacensis
ad assertum 3.*

ARGUMENTUM VIII.

Omnibus Theologis probantibus, aliquibus Justis volentibus & conantibus imperfectè immediatam & proximam alicujus præcepti potestatem aliquando negare licet. Palladius Lemmate 2. præstructo argumento secundo. Et addit ex Norisio de gratia orandi: Licet quis sit fidelis, non haber

Q

in

242 LIBER SECUNDUS

*in singulis momentis præsens divinum auxilium
proximè sufficiens ad orandum.*

RESPONSIO.

Sicut alia est gratia dans operari, alia dans
posse operari; ita alia dans orare, & alia
dans posse orare, licet utraque Augustinianè sit
efficax quoad unum effectum; proinde non plus
favet hic Norisij locus quam præcedens Jan-
seniano instituto. Audivimus ipsum Arnaldum
Conantibus & volentibus orare, non deesse gratiam
actualem ad orandum Thomisticò sensu sufficientem.
Norisius de conantibus non meminit jam citatus.

ARGUMENTUM IX.

In illo loco ex cap. 12. l. 3. de Gratia Christi Salva-
toris deprompto: Hæc igitur planissimè & ple-
nissimè demonstrant, &c. Jansenius solam agendi
gratiam seu implendi præcepti immediatam potesta-
tem, nullò modo autem mediatam & remotam justis
volentibus & conantibus aufert. Nec dubiis id argu-
mentis constat, sed certis & perspicuis. Nam in illo ip-
so loco, ubi deesse justis ejusmodi potestatem asserit, id
ex eo probat, quod ad eam obtinendam Deum invoce-
mus. Ad hanc igitur, inquit, Sanitatem voluntatis
assequendam, Ut quemadmodum subinde necessarium
est, fortiter plenè atque integrè velle possimus, repu-
gnantesque libidinis seu contrariæ voluntatis motus
vincere, gratiam invocamus, hoc ipso clarissimè voce
profidentes deesse nobis sufficientem ad illa præcepta
facienda potestatem. Nemo autem ita fatuus um-
quam extitit, ut gratiam orandi deesse ex eo proba-
ret, quod aliquis Deum invocet, cum sit propositio
seipsum, ut loquuntur, falsificans. Pall. ibid.

RESPONSIO.

NE iterum actum agamus, negamus. Incon-
sequentissimè namque ex defectu poten-
tiæ proximæ intulisset impossibilitatem illam me-
rito

Jansen.
pag. 334.

DE PROPOSITIONE I. 243

ritò invifam. Cum Auguftinus, cum Tridentinum, cum Thomiftæ univerfi talem poteftatem deeffe fateantur aliquandò iuftis, & tamen impoffibilitatem negent, quum Janfenius eripit illatam. Affatim probatum eft, quod nullum poffe quod à gratia actuali profuit, ab effectu diftinctum admiferit Janfenius, fed illud folum de quo Auguftinus ab ipfo citatus: *Tunc utile eft velle* L. de grat. & cum poffumus, & *tunc utile eft poffe, cum volumus.* lib. arb. c. 15.

Quod Palladius addit de orandi poteftate, nil proficit causæ Janfenianæ: non enim probatur negaffe poteftatem orandi in orantibus ut oportet, fed non orantibus, & orare conantibus. Unde ficut propositio ejus fonat de non operantibus fed operari conantibus, ità de non orantibus, fed orare conantibus: Præceptum orandi iuftis quibusdam orare volentibus & conantibus eft impoffibile fecundum præfentes vires, deeft quoque gratiâ, quâ illis poffibile fiat.

Equidem veriffimum eft quod Janfenius fine refpectu ad orantes pro obtinendâ gratiâ operis dixerit Præcepta effe impoffibilia, quia præfens poffe pro nullo habuit quamdiu effectus non eft per orationis gratiam impetratus.

Eodẽ modò refutanda venit objectio de proxima orandi poteftate, quam folam negatam vult Palladius. Non enim Janfenius plus dedit potentia orandi quam operandi iuftis; ac proinde ficut non admifit potentiam operandi ab opere fegegẽ, ita nec orandi prout oportet. Cum utraque à Medicinali Chrifti gratia profluere debeat, de quâ dicit: *quod nulla prorsus effectui caret*, nempe ficut operis, ita & orationis.

Quatuor conclufionibus non negaffe Janfenium orandi poteftatem feu gratiam, quin potius ex orandi gratia quæ adfit, probaffe non adeffe gratiam concedimus Palladio; fed ideò magis ftupemus,

244 LIBER SECUNDUS

pemus, quod cum orandi gratiam supponat illic Jansenius, audeat propter absentiam efficacis gratiæ per orationem impetrandæ impossibilitatis probro Præcepta Dei in talibus justis infamare. Nam & Moliniani etsi orandi gratiam ab operandi dispescant, impossibilitatem tamen pernegant. Neque oportebat terminos S. Augustini transiliri, qui sic non posse asseruit, ut simul impossibilia eodem Sermonis contextu pernegaret. Imò longe durius sonat impossibilitatem adstruere sub præsentis orandi potestate constitutò, quam eà destitutò. Itaque quod quatuor conclusionibus istis Jansenius gratiam orandi non auferat, sed supponat, causam ejus ingratat, & propositionem primam efficit rudiorē ac si diceretur: *aliqua Præcepta justis conantibus & volentibus juxta præsentis vires, imò & orare potentibus & orantibus sunt impossibilia.* Cum impossibilitas minus apprehendatur ligare homines orare volentes & potentes impetrare quod petitur, quàm illos, quibus nec orandi nec operandi potestas suppetit. Sed compulit Jansenium alta persuasio isthæc quod illud *posse* quod præcedit gratiam operis pro nullo ducendum sit, quia inutile est & enerve, nec inter Christianæ gratiæ munera computandum; ideòque totam possibilitatem per efficacem orationem emendicandam. Unde & quintâ Conclusionē, ait istam *præcepti faciendi possibilitatem, precibus implorari solere.* Plurimis tamen non dari, vel cum non petant gratiam illam quâ possint & sufficiant præcepta facere, vel non ita petunt, ut ad impetrandum necessarium est, nec omnibus gratiam vel ferventer petendi, vel omninò petendi Deus largiatur. Et ante quintam conclusionem illud Apostoli, *Fidelis Deus qui non permittet vos tentari &c.* ad ferè electos coarctavit, eo quod illi soli orent sicut oportet.

AR-

pag. 335.

pag. 337.

DE PROPOSITIONE I. 245
ARGUMENTUM X.

Verum dogma rejici non debet propter alicujus falsi dogmatis adjunctionem: verum enim falsi adjunctione verum esse non desinit.

R E S P O N S I O.

Janseniana propositio numquam vera fuit, nec est, nec erit, neque secundum se spectata, neque ad mentem Jansenii librata. Adeoque falsi admixtione non indiget adscitii, cum abundet suô. Per se namque falsum, Deum impossibilia præcepisse homini justo conanti & volenti. Falsum est hominem justum verâ privatum benè vivendi potestate, quandò reipsâ non implet præcepta. Falsum est justo impossibile esse orare dum non orat. Falsum est deesse potestatem benè orandi dum orare conatur. Falsum est justum conantem volentemque peccandi aliquandò necessitate compediri. Quod consuetarium fuit ex primâ Jansenianâ: quia ubi impossibile est præcepta servare, necesse est præcepta violare. Quod præsertim in illis obtinet justis, qui etiam orandi gratiâ sufficienti fuerint denudari, prout denudatos censebat Jansenius, dum cum effectu non orant prout oportet, ut vires mandata servandi impetrent. Spiritus enim, inquit, qui ubi vult spirat, sicuti Spiritum gratiæ, ita & precum effundit ubi vult. Et nihil, ait celebrius in Augustino, cap. 19. quam quosdam à divino adjutorio deserere etiam justos pag. 363. ex oculis judiciis Dei.

Jansenius ut probet justos orationis etiam dono interdum destitui adducit Testimonium S. Augustini l. 1. q. 2. Ad simplicianum profitentis: Nonne aliquandò ipse oratio nostra sic tepida est vel potius frigida & penè nulla, imò interdum ita nulla ut neque hoc in nobis cum dolore advertamus? Quia si vel hoc dolemus jam oramus. Quid aliud

Q 3

aliud

246 LIBER SECUNDUS

aliud nobis ostenditur, nisi quia & petere, & quaerere & pulsare ille concedit qui ut hoc faciamus, JUBET?

At respondetur id etiam fieri ob negligentias nostras & culpas Deo notas, quia Spiritui precum dorsum vertimus, & nos commoniti ab eo avertimus & orare desinimus pro orationis incremento. Multi languescunt in orando, & in novitate suae conversionis ferventer orant, postea languide, postea frigide, postea negligenter. Quasi securi fiunt: Vigilat hostis, dormis tu. Ipse Dominus praecepit in Evangelio: *Quia oportet semper orare & non deficere.* Ideo monet: quamdiu hic sumus, hoc rogemus Deum, ut non à nobis amoveat deprecationem nostram, & misericordiam suam, id est, ut perseveranter oremus, & perseveranter misereatur.

In Psal. 65.

ARGUMENTUM XI.

L. 3. de Grat.
Chr. c. 15.
pag. 340

SI Gratia Thomisticè sufficiens consistat in gratiis quibusdam actualibus Justorum inefficacibus, nullum adjutorium tale Jansenius inficiatus est nam cap. 15. ait: *Quarto itaque completissimè dicimur posse quando S. Spiritus inspiratione sic voluntas preparatur, ut non nudè possit, sed etiam velit.* Tali gratià non solum posse, sed etiam ipsum agere adjuvatur. Dat enim non solum posse si velis, sed & velle quod potes.

Animadvertenda sunt vocabula, ipsum agere adjuvatur, dat enim non solum posse si velis; quibus & actionem animae debilem & volitionem infirmam adjuvari, confirmari & ad plenum posse (quod ab actu sejunctum non est) perducì, secundum totius libri principia clarissimè instillatur, inquit, Palladius fol. 28. *Quod autem agat de gratia actuali probat ex verbis Jansenii, "Voluntas enim seu ut ibidem variat, volitio bona initio infirma est,*

Pan-

DE PROPOSITIONE I. 247

Paulatimque gratia Dei abundantius affusa adin-
star arboris crescit, donec eo usque virium accrescat,
ut cuncta invitantia, cuncta minantia, cuncta
reluctantia superentur.

R E S P O N S I O.

JAnsenius quidem inefficaces iustorum volunta-
tes à gratia manantes admittit; sed verum pos-
se ad effectum qui non sequitur, seu quò frustra-
tur non admittit. Quia docet manifestè *interiori*
gratia non resisti, & medicinalem Christi gratiam
effectu suo numquam frustrari. Quod totum de-
strueret, si gratiam, quæ dat posse, & non ope-
rari, admitteret. Licet ergò admittat parvam
voluntatem eò usque crescere virium, ut etiam
operetur; non idè priusquam adoleverit po-
tentiam veram parvæ voluntati inesse consentit
ad operandum. Imò negat Charitate Dei super
omnia quolibet tentationes superari posse: *Fal-*
luntur in eo, inquit, *quod quia Charitate quali-*
bet super omnia Deum diligere sciunt, idèque hoc ipso
etiam putant omnia eadem Charitate posse superari.

Quandò igitur dicit per efficacem S. Spiritus
inspirationem etiam posse adjuvari intelligendum
est ad mentem Jansenii alibi luculentius patefa-
ctam: *velle dando etiam posse largitur... quia in* pag. 875.
libero arbitrio posse non præcedit, sed sequitur vo- L.8 de Grat.
luntatem. Nam, eodem Authore, *omnis gratia* Chr. c. 20.
Dei congrua est omnis operatur atque perficit effe- L.10. c.7.
ctum suum. pag. 1035.

CAPUT III.

*De Iustorum volentium & conantium
imperfectè potestate seu gratiâ
sufficienti Thomisticè.*

Multum juvabit ad Jansenianam Præceptorum impossibilitatem refutandam si ea, quæ iustos conantes non deserit Præcepta servandi potestas remota, sufficiens esse probetur, licet ad opus reipsâ perficiendum efficax gratia quæ fortem voluntatem tribuat, necessaria adstruatur.

SECTIO PRIMA.

Quid sit sufficiens, & quod duplex?

Sufficiens generatim dicitur id præter quod non requiritur aliud; & dividitur in id quod est sufficiens in certo genere tantum, & illud quod dicitur absolutè sufficiens.

Sufficiens in certo genere est, cum nihil aliud ex isto genere requiritur ad id, cuius respectu dicitur sufficiens. Istò modò dicitur panis sufficiens ad conservationem vitæ, non quia aliud ad conservationem vitæ non requiritur, sed quia nihil aliud requiritur absolutè in genere cibi. Sic sufficiens lumen dicitur ad videndum, cum nullum aliud lumen requiritur, etsi præterea sanitas requiritur & multa alia.

Sufficiens autem absolutè est, cum nihil omninò aliud requiritur. Sic solis præsentia sufficit ad illuminandam terram, quia nihil aliud requiritur.

Hinc concludit Arnaldus: *Has notiones si ad gratiam transfuleris, primò liquebit, cum gratia dici-*

DE PROPOSITIONE I. 249

dicitur sufficiens, vel ad posse vel ad agere, id intelligendum in genere gratia, & significari præter illam gratiam, quam sufficientem dicimus, nullam aliam necessariam esse vel ad potestatem agendi, vel ad reipsam agendum. Ergo si gratia sufficiens comparatur cum ipsa actione, vel motu voluntatis, nulla est gratia verè sufficiens præter efficacem; quia nulla est gratia nisi efficax, de qua dici possit, nullam aliam præter ipsam ad reipsam agendum requiri.

Si compareretur Gratia sufficiens non cum ipsa actione, sed cum solâ internâ agendi potestate, sic præter gratiam efficacem, est alia gratia, quæ tribuit potestatem internam agendi, & quæ hoc respectu dicitur sufficiens, quia nulla alia gratia requiritur ad tribuendam virtutem & potentiam internam licet alia requiratur ad movendam & applicandam ad actum potentiam. Sufficit ergo illa gratia ad posse, non sufficit ad agere; sive dat omnia necessaria, ut possis virtute internâ, non dat omnia necessaria, ut agas: quemadmodum sanitas oculi est principium sufficiens, ut possis videre, non tamen sufficit, ut actu videas, quia lumen est necessarium.

Haecenus Arnaldus ille sapientissimus, quem Janseniani, & ipse qui sufficientem illam gratiam inimicè explodit, Notarum redargutor fatetur Magnum, ac fure optimo pro sapientia sua & magnis in Ecclesiam meritis magnum Arnaldum vocitat. Sufficientem ad posse Gratiam hic magnus Arnaldus Justis conantibus & volentibus, excepto nemine vendicat, & omnibus non modò orantibus, sed & orare conantibus; atque hoc pacto à Jansenianâ primâ, quam asserit id inficias ire, se dissidère prætendit in propositione suâ, quâ dixerat Petro neganti Christum defuisse Gratiam sine quâ nihil possumus; quam intellectam cupit de Gratiâ efficaci ad actum, non ad potestatem necessariâ.

SEC.

Sanctus Augustinus sufficientiam potestatis posuit in Voluntate magnâ effectum operante per gratiam efficacem & adjuvantem impartitâ, & quare?

cap. 47.

Cum Pelagius Cælestiusque Gratiam sine quâ nihil possumus, nunc in *Libero arbitrio*, nunc in *Lege*, nunc in *Revelationibus & Illustrationibus*, nunc in remissionis gratia constituerent; nunquam ad *velle & agere* necessitatem illius gratiæ concedentes sed ad *posse*; S. Augustinus compulsus fuit ostendere Deum operari & *velle & operari*. Adeoque gratiam possibilitatis ad opus non sufficere, scilicet ad mentem Pelagianorum, sed usquequaque etiam ad *agere* necessariam esse gratiam; & quidem ad singulos actus. Quapropter necessum erat ut liberi inflatores arbitrii sufficientia potestatis, & buccinatores possibilitatis ad *benè vivendum* homini donatæ possibilitatis gratia adjuvaret. Non enim de possibilitate, de bonâ voluntate & bonâ actione conflictabatur cum Pelagio, ut Augustinus ipse testis est de gratia Christi: si consenserit nobis *non solam possibilitatem in homine, etiamsi nec velit, nec agat benè, sed ipsam quoque voluntatem & actionem, idest, ut benè velimus & benè agamus, quæ non sunt in homine, nisi quando vult & benè agit; si, ut dixi, consenserit etiam ipsam voluntatem & actionem divinitus adjuvari, ut sine illo adiutorio nihil benè velimus & benè agamus, eamque esse gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, nihil de ad-*
juro-

DE PROPOSITIONE I. 251

jutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquitur.

Et hæc causa est, cur Augustinus etiam justos non posse dixit, dum actionis adiutorium deerat quod orando docebat impetrandum. Cur dixit: Non ait Apostolus, *Oramus ut possitis nihil mali facere, sed ne quid faciatis mali: Nec ut possimus bonum facere, sed ut bonum faciamus.*

Hæc causa est, cur & alii Pelagianorum debellatores dixerint, Deo non donante victoriam, *Epist. ad Conc. Carth.* hominem vincere non posse. Necessè est, ait Innocentius I. ut quò adjuvante vincimur, eò non adjuvante vincamur.

Cælestinus quoque Papa ad Episcopos Galliæ: Neminem etiam baptismo renovatum idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad evincendam carnis concupiscentiam nisi per quotidianum adiutorium perseverantiæ bonæ conversationem acceperit.

S. Fulgentius quoque alter ille Augustinus Africanus: Facere non possumus nisi ipse in nobis quæ largitus est operetur. *S. Fulg. l. 1. ad Mon. cap. 14.*

Similiter sufficientiam non asseruit Augustinus, nisi quæ actionem ipsam inferat. Nam de sufficientia, sed ad actionem loquitur ubi ait: Qui voluerit, & non potuerit, nondum se plenè velle cognoscat, & oret ut habeat tantam voluntatem, quanta sufficit ad implenda mandata. Et eodem Libro: Certum est nos servare mandata si velimus; sed quia preparatur voluntas à Domino, ab illo petendum est, quantum sufficit, ut volendo faciamus. *L. de Grat. lib. arb. cap. 15. cap. 16.*

De sufficientia, sed ad opus loquebatur ubi scribebat: Quàpropter, ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non oraremus, quæ tamen si deesset, nec orare possemus. *Epist. 203.*

De sufficientia sed actionis sentiebat dum de eò qui continentiam à Deo poscit, dicebat: *uti-*

252 LIBER SECUNDUS

Epist. 143.

Utrique tantas voluntatis vires, tantum dilectionis ardorem volebat accipere Spiritu sapientiæ, qui sufficeret ad implendam magnitudinem continentie.

Serm. 3. de

Verb. Apost.

cap. 3.

De sufficientiâ ad opus loquebatur dicens: Volo ut velis; sed non SUFFICIT ut velis, (hoc est, non satis est te velle per gratiam excitantem.) adjuvandus ut plenè velis.

De sufficientiâ illâ differebat: Cum voluerimus, non SUFFICIT voluntas nostra & cursus noster, nisi Deus vires currentibus præbeat.

L. 2. de Pecc.

mirr. c. 19.

De sufficientiâ denique operis non potestatis ad Marcellinum scribebat: Sanctos & fideles suos in aliquibus viriis minus sanat, quam implenda omni ex parte iustitiæ SUFFICIT.

Hâc fortè de causâ Lovanienses in censurâ suâ anno 1588. sufficientiam non nisi eam quæ operis est visi sunt velle nominare: ne Molinianis adversariis succenturiari viderentur, si gratiam admitterent quæ potestatem sufficientem largiretur ab opere disjunctam. Unde de sufficienti gratiâ ita fantur: Aliud est posse, in quibus tam magna insunt vires per sufficientem gratiæ præparationem, ut satis sit ad agendum, per quam gratiam non solum ipsum posse verum etiam agere adjuvatur.

cap. 13.

Et in justificatione censuræ dicimus, inquiunt, Non esse gratiam SUFFICIENTER preparantem voluntatem, nisi quæ faciat, ut velimus & consentiamus. Quamdiu enim voluntas nondum sic affecta est ut velit, sed adhuc resistit, & contradicit: nondum SUFFICIENTER est à Domino preparata.

SEC-

S E C T I O I I I.

Quid sit Gratia Thomistice sufficiens.

Gratiam sufficientem Thomistæ vocant eam, quæ ab efficaci effectum largiente discreta dat posse agere, etsi ad actum sine adiutorio illò efficaci numquam pertingat: adeoque sufficiens est ad posse agere, sed non agendum. Probatur hoc ex S. Thomâ dicente: *nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt & donum gratiæ quò perseverare possunt, & ulterius eis datur, quòd perseverent.* "Ex quo evidense est, inquit Barth. Med. esse distinctum donum posse perseverare ab eo quod est perseverare.

1.2. q. 109.

ar. 10. ad 3.

in 1.2. q.

109. ar. 10.

Quod si percunctemur ad quam gratiam illud posse perseverare referat; an ad actualem, an verò habitualement? Respondet idem doctor: Posse perseverare habet homo ex eo quod habet gratiam justificantem, per quam natus est ex Deo, & efficitur particeps divinæ naturæ, ex quo fit potens operari omne bonum, & vitare omne malum. Quod tamen ad actu perseverandum aliud auxilium efficax desideretur ostendit: Licet gratia habitualis de se sufficiens sit ad omne peccatum vitandum, & ad omne opus bonum præstandum, nihilominus ratione subjecti, in quo residet, & ratione pugne, quæ semper est à carne, demone, mundo, eget homo donò perseverantiæ, ut victor evadat.

Ex quâ doctrinâ infert Alvarez: per gratiam habitualement & virtutes infusas habet homo sufficientem virtutem in actu primò, quâ possit servare omnia mandata & perseverare usque in finem si velit, & tamen de facto cum solâ gratiâ habituali & virtutibus infusis, seclusò quòcumque auxiliò actuâli prævenientis gratiæ numquam servabit eadem mandata, nec perseverabit usque in finem, ut ostendit S.

L. 3. c. 5.

N. 20.

Di.

254 LIBER SECUNDUS

Doctor. art. 9. & 10. Ex hoc autem non sequitur:
Quod gratia habitualis non sit sufficiens ad operan-
dum bonum.

Hanc D. Thomæ sententiam secuti sunt & alii veteres Thomistæ C. preolus, Terranensis, & Cajetanus. Citat Arnaldus Conradum Kolēin Cajetano supparem aut æqualem de gratia habituali sic loquentem in cap. 109. art. 9. *Homo primò indiget ipsâ gratiâ habituali, quæ faciat eum potentem ad operandum meritoriè, quæ est actus primus constituens hominem in potentiâ activâ sufficienti ad operandum meritoriè. Quia autem suprâ articulo 1. dictum est, quod quantumcumque habeat principium operandi sufficiens, indigeat auxiliò & motione divinâ; idèò habitâ gratiâ adhuc opus est motione Dei, & ut patebit speciali. De speciali autem dicitur eam non omnibus dari. Sic enim ait art. 6. Justimoventur in Deum ut specialem finem motione speciali. Quod ex eò pater: quia unus movetur, alius non. Unus sufficienter, alius efficaciter, alius utròque modò.*

Alii Thomistæ sufficientis gratiæ nomen actuali gratiæ concedere solent, quanquam in genere principii effectivi & habituali gratiæ id non abjudicent. Hi ergò præter habitualem gratiam Comminiscuntur quandam excitantem actualement gratiam, per quam justus movetur ad opus, sed non permovetur sine auxilio fortiori, propter obstacula subjecti. Et hanc quoque licet habituali plus tribuat, non reluctanter se admittere fatetur Arnaldus.

Quam volent igitur excitantem Gratiam sufficientem appellent Recentiores Thomistæ; Nos omnino repugnantes non habebunt, dummodo, ut faciunt, eò tantum sensu sufficientem dicant, quod in nobis initia bonæ voluntatis producat: atque adeò quandam benè agendi potentiam & virtutum largiatur.

*Arnaldus
 Dissert. de
 Grat. effic.
 p. 3 art. 12.*

DE PROPOSITIONE I. 255

giatur. Quod talis sit, ut nisi validior ei concupiscentia resisteret, non modò boni operis desiderium fructu vacuum, sed ipsum bonum opus reipsa produceret: quod talis sit, ut qui illis resistit, in eo sit culpandus; quod talis sit, ut nisi prava voluntas in nobis inesset, ad benè vivendum sola sufficeret. Denique quod talis sit, ut si ei homo plenè consentiat si voluerit; quod autem nolit, ex ejus vitio & pravitare nascatur.

His, inquam, omnibus sensibus rectè excitantem gratiam sufficiens dici tacitè concedi potest. Hac enim omnia de gratia excitante, quæ imperfectam voluntatem largitur, verè dicuntur.

S E C T I O I V.

Sitne admittenda Gratia Thomistico-Sufficiens in Iustis conantibus & volentibus, de quibus Ianseniana?

Respondeo cum Arnaldo contra Janſenium: Non modò certum est illam excitantem gratiam omnibus piè cogitantibus, volentibus & conantibus adesse, unde enim piè cogitarent, unde vellent, unde conarentur, nisi per excitantem gratiam illos in animo motus operaretur Deus? Quamobrem nihil verius, quàm iustis volentibus & conantibus non deesse gratiam excitantem sufficentem Thomistico sensu: Neque enim sine illà gratia vellent & conarentur. Nihil verius, quàm illis iustis volentibus & conantibus adesse possibilitatem illam in actu primo, quæ non complectitur omnia ad agendum prærequisita.

Habent enim & actualem & habitualement gratiam, quarum alterutra ad id præstandum satis esse posset. Sed quoniam gratiæ excitanti, quæ

Dissert. p. 3.
11. 14.

vo.

256 LIBER SECUNDUS

volunt & conantur justī, non semper adjungit Deus gratiam efficacem, quā plenē velint & plenē conentur, nec ullus tamen gratia sufficienti ad illum effectum consentit, comparatione cujus dicitur sufficiens, sine efficacis auxilio; ideo deest sēpe justis volentibus & conantibus per gratiam excitantem efficacem gratia, quā unā complectitur omnia ad agendum necessaria; adeo quē illis justis gratiam sufficientem habentibus, sed non plenē consentientibus mandata Dei non sunt possibilia eā possibilitate quā completatur omnia ad agendum necessaria, licet aliō possibilitatis genere Thomisticō scilicet possibilia semper sint.

Ex his colligi licet, affuisse Petro tum, cum præsumpsit, gratiam illam excitantem ad mortem pro Christo subeundam. Tunc enim Petrus & volebat & conabatur. Nec defuit ipsi, ut ait August. de grat. & lib. arb. cap. 17. PARVA ET IMPERFECTA CHARITAS, QUANDŌ DICEBAT Domino: animam meam pro te ponam; putabat enim se posse quod se velle sentiebat.

Quamvis autem parva illa Charitas, quā Petro non defuit, non esset sufficiens Molinianō sensu ad mortem pro Christo subeundam, quia fieri non potuit ut cum illā solā mortem pro Christo reipsā subiret; ac propterea Petrum tunc Augustinus infirmum fuisse, & mori pro Christo non potuisse pronuntiat; Nihilominus tamen rectē sufficiens dici potest Thomisticō sensu.

Omnis enim gratia excitans in voluntate recepta, qualis illa fuit, sufficiens est apud illos, ut testatur Alvarez locō jam citatō.

Et reverā illa Petri Charitas, quamvis infirma, satis fuisset ad mortem pro Christo appetendam, nisi propriō vitio Petrus vitæ cupidior, timidior, ignavior, sui amantior fuisset.

Ecce ab eodem Petri exemplo, quo Arnaldus

DE PROPOSITIONE I. 257

aus sufficientiam gratiæ confirmat & illustrat, Janſenius impoſſibilitatem arguit. Nam poſt verba primam propoſitionem complexa immediate ſubjungit: *Hoc enim S. Petri exemplo aliſque plurimis manifeſtum eſſe, qui tentantur ultra quam pag. 334. poſſint ſuſtinere.*

Dices Janſenius & gratiam habituaſem & excitantem ſæpenumero admittit, & his aliquod poſſe tribuit.

Reſpondeo, numquam admittere ullô ſenſu ſufficientem, nec poſſe ſufficiens. Alioquin ſicut Thomiſtæ non admittunt, nec admittere poſſunt aliqua Præcepta juſtis volentibus & conantibus impoſſibilia, ita nec Janſenius. Neque enim ob defectum gratiæ efficaciſ ad actuaſem Præceptorum adimplerionem neceſſariæ ita poterat loqui, cum D. Thomas ejuſque diſcipuli idem admittant, nec tamen admittunt juſto impoſſibile eſſe perſeverare. Hæc enim coire non poſſunt: juſti habent auxilium ſufficiens, ut poſſint omnia mandata ſervare; & juſtis eſt impoſſibile aliqua mandata ſervare, præſertim dum impoſſibilitas non ex parte objecti, ſed ex parte potentiaſ conſideratur, prout eam Janſenius ipſe conſiderat. Ideo Arnaldus propoſitionem Janſenii ut falſam rejicit alio loco: *Falſum eſt ergo hominibus juſtis volentibus & conantibus aliqua Dei præcepta eſſe impoſſibilia ſecundum præſentes vires, & deſſe illis gratiam excitantem, & ſufficientem Thomiſtico ſenſu, quâ poſſibilia ſiant, eâ poteſtate quæ non complectitur omnia ad agendum neceſſaria.*

*Diſſer. p. 4.
de Grat. effi.
art. 13.*

Prætereâ certum eſt excitanti illi & ſufficienti gratiæ reſiſti; Janſenio autem nulla Chriſti gratia eſt, cui reſiſtatur, adeoque nullô, non modo Molinianô, ſed nec Thomiſticô ſenſu ſufficiens eſt.

R

SEC-

258 LIBER SECUNDUS
S E C T I O V.

*Elusio Gratiæ Thomisticè sufficientis
refellitur per Arnaldum.*

R Edargutor notarum in V. Propositiones Jansenii verè Mimū agit dum gratiam Thomisticè sufficientem vocat *sufficientem minimam*, quæ dat *insufficiens* quoddam *sufficere*. Et Author notarum sciscitatur: per quid amabo dat illud posse ad actus perfectiores? An per illas ipsas, aut non nihil fortiores velleitates, an per aliquid ab his sejunctum? Videtur enim quod per quid aliud superadditum. Sed quale illud? Cujus forma est genus possibilitatis istius? Quâ veste amictus incedit? Unde vires mutuatur? Atar, an albus est? Oportebat ita Magnum Arnaldum ludificarier. Sed quid ille respondit? Nimirum gratiam istam sive habitualement sive excitantem per se illud posse largiri, quod suū non fraudaretur effectū, nec actibus perfectioribus destitueretur, nisi subjecti qualitas obviaret. Nam illa Petri Charitas, quamvis infirma, satis fuisset ad mortem pro Christo optendam, nisi proprio vitio Petrus vitæ cupidior, timidior, ignavior, sui amantior fuisset. Responderet quoque quod sufficiens illa talis sit, ut nisi validior ei concupiscentia resisteret, non modo boni operis desiderium fructu vacuum, sed ipsum bonum opus re ipsa produceret, ad benè vivendum sola sufficeret &c.

Arnaldus! *Et si de justo qui gratia efficaci destitutus à tentatione vincitur* (qualem Jansenius cum Petro in me-
Dissert. p. 3. dium adducit in stabiliendam suam impossibilitatem) rectè dicatur ipsum in illâ hypothesis tentationem superare non potuisse, actu scilicet & effectivè; si tamen quærat quare non superaverit, malè

DE PROPOSITONE I. 259

le responderi, quia non potuit; sed omnino responden-
dum esse, quia noluit, seu, quia non tantum voluit,
quantum necesse erat ad illam tentationem superan-
dam; Nam si voluisset, utique potuisset. Si autem qua-
ratur quare noluit, respondendum est, quia vel igno-
rantia cecabatur ipsius mentis acies & deprimebatur,
vel pravâ aliquâ cupiditate quasi visco retinebatur,
ne ad ardua illa præcepta sese erigeret. Viscus autem
ille nihil aliud est quam ipsa carnalis & mala volun-
tas temporalium rerum amore implicata, cujus nulla
alia causa querenda est præter ipsam voluntatem de-
ficientem. Et qui illuc pervenit, ad primam causam
pervenit ultra quam nulla sit: mala enim voluntatis
una causa est voluntas ipsa deficiens. Quare si de Pe-
tro queratur, quare non confessus sit Christum, neu-
tquam respondendum est, quia NON POTUIT, sed
quia noluit. Querentibus autem quare noluit, res-
pondendum quia timuit mori, quia ignavus fuit. At
si interroges, quare ignavus & timidus fuit, promp-
ta adhuc responsio est, quia nimis vitam amavit. Ve-
rùm si interrogare pergas, quare nimis amavit Vitam,
prima cause causam queris & ideo vitiosè quæris.
Hactenus Arnaldus vir ille adeò etiam Jansenia-
nis Magnus de sufficienti gratia sensit & enun-
tiavit. Hanc ergò gratiam sicut Martinianè
sufficientem per Ludibrium appellavit, etiam
Arnaldicè sufficientem vocitet, nihil moramur,
cum & à S. Thomâ Thomisticam dicere non
erubescamus, Licet ridiculo sufficientem Redargu-
tor infamet non nisi Politico concentrui vel decipien-
dis imperiis, ac Molinistica demum gratia inferen-
da idoneam.

Neque à Clarissimo Arnaldo non ità dissidère
probat ex ejus verbis ubi ait: *Judicio suo providen-*
tius fuisse illud nomen neutiquam initio in Scholas *Dissert. p. 3.*
Catholicas admittere, Et Rogatos vult Thomi- *art. 10.*
stas, dum apud imperitos verba faciunt, ut vel

260 LIBER SECUNDUS

ab illa voce abstineant, vel saltem admoneant à se usurpari in eo significatu, qui à Moliniano longè dissunctus; sit mihi cum illis ita nullum certamen est, nec de nomine, quia non rejicio, nec de sensu, quia sensum illius vocis Thomisticum admitto. Admitto quippe in justis gratiam quæ der posse, ultra quod nulla virtus interna requiritur, sed tantum applicatio motio, prædeterminatio, impulsio illius virtutis, quæ sit per auxilium efficaciter prædeterminans ex omnium Thomistarum sententia.

Sed cum idem Arnaldus addat: *A pace Ecclesiæ alienius videri posse jam receptum per vim abigere*; Ingenti sanè temeritate Redargutor ille notarum abigit & explodit, pacemque Ecclesiæ contemnit. Et quidquid sit de voce *sufficiens*, res ipsa equidem voci subjecta semper fuit, nempe virtus & potestas quæ sufficiat, ut justis volentibus nihil impossibile videri debeat imperatum à Deo. Neque enim Arnaldus rem propter terminum, sed terminum propter rem verè significatam admisit Nam poterat vocare gratiam potentialem dantem verum posse sicut sufficientem nunc appellat, quia dat sufficiens posse.

Posset contra hanc sufficientem ad posse gratiam objici: si homo justus potentiam habeat, unde posse dicatur Præcepta servare, licet gratiam sine quâ numquam servabit, nondum sit adeptus; quomodò à SS. Patribus signanter à S. Augustino dicuntur justi non posse, & petere ut possint? *Posse enim & non posse* contraria sunt.

Resp. quod Augustinus agat de potestate cum actu conjuncta, quia agit contra Pelagianos qui ad actum bonum negabant gratiam esse necessariam Nam posse dicebant esse à Deo, quia dedit liberum arbitrium, agere esse nostrum. Proinde potestatem illam ad benè agendum negabat.

DE PROPOSITIONE I. 261

gabat Augustinus haberi antequam Deus dederit velle & operari. Gratia Dei, inquit, semper est bona, & per hanc fit, ut fiat homo bona voluntatis qui prius fuerat voluntatis male. Per hanc etiam fit, ut ipsa bona voluntas, quæ jam esse capit augeatur, & tam magna fiat, ut possit implere divina mandata. Et rursus: Qui vult facere Dei mandatum & non potest &c.

De Grat. &
lib. arb.
cap. 15.
cap. 17.

SECTION VI.

An Iusti conantes & volentes imperfectè rectius dicantur sine Gratiâ efficaci ad actum necessariâ posse omnia Præcepta servare, an vero non posse?

Verum & Catholicum est justos conantes atque volentes semper posse mandata servare, ac tentationes vincere, quantum ad sufficientiam operative virtutis ut loquitur S. Thomas, adeoque non deesse illis gratiam quâ præcepta possit illa fieri. Sed nec minus verum est & Catholicum, imò longe magis Traditionis autoritate firmatum, justis eam aliquandò gratiam deesse, sine quâ nihil fieri potest, nedum graves tentationes cum effectu superari. Id nos docent qui Pelagianos expugnaverunt Innocentius I. Cælestinus, Augustinus, Prosper, Fulgentius &c. Et ipsi Justorum conantium gemitus ac supplicationes contestantur.

Sed cum ex una parte possint, ex alterâ non possint præcepta magna servare, quæritur quid potius dicendum sit, possunt vel non possunt?

R 3

Et

262 LIBER SECUNDUS

Et quidem si de justo absolute quæatur, an possit observare mandata Dei, proculdubio posse respondendum est, quia tum attenditur ad internam bene agendi virtutem, & ipsa auxilia gratiæ cum non excludantur, affore supponuntur, ut revera adesse omnibus justis qui pie vivunt, à posteriori rectè concluditur. Si verò de justis in tentatione positis & vincere conantibus quæatur, an possint sine gratia efficaci ad vincendam tentationem necessariâ, quæ supponitur deesse, dicendumne erit in illa Hypothesi nondum posse?

Respondeo Augustino consonantius dicitur: etsi justis conantibus & volentibus præcepta, ad quæ implenda imperfectè conantur, impossibilia non sint, in illa hypothesi nondum possunt quod jubentur. Ideò namque teste S. Augustino, & Concilio Tridentino, petere monentur, ut possint.

Neque huic locutioni obviat sufficiens potestas Thomistica; quia ut aliquid dicatur non posse, sufficit deesse aliquam sive causam, sive conditionem ad actum prærequisitam, prout est in casu gratia efficax quâ justis nondum potiti sunt.

Declaratur id similitudine sani oculi, qui non obstante virtute visivâ sine lumine dicitur videre non posse. Hâc utitur frequenter S. Augustinus: *Ut autem videat (oculus) adjuvatur ab eâ (luce) neque hoc omnino nisi illâ adjuverit, POTEST: ita Deus qui lux est hominis interioris adjuvat nostra mentis obtutum &c.* Et alibi: *Sicut oculus corporis etiam plenissimè sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere; sic homo etiam perfectissimè justificatus, nisi aternâ luce justitiæ divinitus adjuvetur, rectè NON POTEST vivere.* Et rursum: *Sicut sanos oculos firmos dicimus ad videndum*

L. 2. de pecc.
merit. c. 5.

De nat. &
Grat. c. 26.

DE PROPOSITIONE I. 263

dum, quod tamen nullo modo facere POSSUNT, si
defit lucis auxilium. Et lib. de Gestis Pelagii :
sufficit sibi oculus ad NON VIDENDUM, hoc est, ad
tenebras; ad videndum verò lumine suo non sibi
sufficit, nisi illi extrinsecus adiutorium clari lumi-
nis præbeatur.

Epist. 106.
L. de gestis
Pelag. c. 3.

S. Augustinum imitatur Synodus Sardinien-
sis ita differens: Sicut corporis oculus semper indiget
lumen accipere, ut ipsum POSSIT aspicere, sic li-
bero arbitrio hominis nulla potest gratiæ suffragari
cognitio, nisi detur gratia spiritualis infusa.

Pariter S. Anselmus: habet potestatem & in-
strumentum videndi montem qui visum habet,
& tamen si mons abest, & dicis ei; Vide Montem,
responder tibi; NON possum, quia abest; si ades-
sem, POSSEM videre. Item si mons adesset, & lux
abesset; Responderet se montem NON POSSE
videre, quia non posset absque luce; Sed si lux
adesset, tunc posset. Rursum si visum habenti lux
& mons præsens est, & aliquid visui obstat, velut
si aliquis illi oculos claudat, dicet se non POSSE
videre montem, sed si nihil visui ejus obsteret,
tunc sine dubio montem videndi POTESTATEM ha-
beret.

S. Anselmus
Dialogorum
de lib arbit.
cap. 3.

Quæ si locum habeant in sententia Thomisti-
ca, multa magis in Augustiniana, cum gratia illa
effectum inferens sive efficax non modò ut con-
ditio sit necessaria, sed ut causa, quia facit vo-
luntatem ex infirma validam, facitque tantum
velle, ut plenè possit, sicque possit ut effectus, suò
numquam destituatur, atque in hoc à sufficien-
ti discernitur.

